

Monitor antisemitische incidenten in Nederland: 2010

Elise Friedmann

CIDI - Centrum Informatie en Documentatie Israel

Postbus 11646 - 2502 AP Den Haag   Tel. 070-3646862 - Fax 070-3653372   www.cidi.nl - cidi@cidi.nl

Den Haag 2011

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
INLEIDING.....	3
ONVERWERKT VERLEDEN.....	4
WO2: SPRAAKMAKENDE KWESTIES IN 2010.....	4
1. VERSLAG 2010.....	6
1.1 AANTALLEN INCIDENTEN, NAAR SOORT	6
1.2 CIJFERS VAN DERDEN.....	6
MDI: ANTISEMITISME VAAKST GEMELDE DISCRIMINATIEGROND OP INTERNET	7
LBA.....	7
POLDIS	8
1.3 INCIDENTEN NAAR INVLOEDSFEER.....	9
REAL LIFE INCIDENTEN: GEWELD	10
ANDERE REAL LIFE INCIDENTEN	11
SCHRIFTELIJKE UITINGEN	12
INCIDENTEN IN DE DIRECTE OMGEVING	13
HET MAATSCHAPPELIJK DOMEIN.....	16
1.4 INTERNET.....	20
1.5 OPVATTINGEN IN HAATMAILS OVER JODEN.....	21
2. POLITIE EN JUSTITIE	26
3. BEOORDELING	29
4. AANBEVELINGEN	32
BIJLAGEN	34
BIJLAGE I: DEFINITIE EN UITGANGSPUNTEN ANTISEMITISME	34
BIJLAGE II: DE INCIDENTEN IN CIJFERS EN TABELLEN.....	36
TABEL 1: AANTAL INCIDENTEN NAAR SOORT, PER INVLOEDSFEER.....	36
TABEL 2: E-MAILS: ANTISEMITISCHE ELEMENTEN	37
BIJLAGE III: CIDI-ONDERZOEK NAAR EMIGRATIEGEDRAG.....	38
BIJLAGE IV: HOLOCAUSTONTKENNING, JODENHAAT EN ISRAEL 2010	40

SAMENVATTING

CIDI registreerde in 2010 124 antisemitische incidenten, een substantiële daling (25,7%) ten opzichte van het 2009, toen de Israelische operatie *Cast Lead* voor een piek zorgde. *Het is echter nog steeds 13% meer dan in het rustiger jaar 2008, met 'slechts' 108 incidenten.*

Het ontbreken van een lange crisis rond Israel in 2010 heeft een rol gespeeld bij deze daling. Opmerkelijk is echter dat het aantal antisemitische incidenten in Nederland *minder daalde dan in andere West-Europese landen*. Alleen in Groot Brittannië bleef het aantal incidenten net als in Nederland hoger dan in 2008.

'*Real Life*'-incidenten stegen in 2009 dramatisch naar 61. In 2010 daalden zij weer naar vrijwel het niveau van 2008. Deze abrupte piek geeft aan dat Nederlandse Joden plotseling overvallen kunnen worden door agressie in hun dagelijks leven bij conflicten in het Midden-Oosten. Tegen deze uitbarstingen en het hierdoor stijgende gevoel van onveiligheid dienen betere opsporingsmiddelen (*undercover* agenten, cameratoezicht) en een lik-op-stuk-beleid te worden ingezet.

Incidenten in de buurt, op school of werk stegen de laatste vier jaar licht maar constant: van 13 in 2007 naar 23 in 2010, een stijging van 77 procent. Deze verontrustende trend valt in 2010 voor het eerst op en is niet toe te schrijven aan ontwikkelingen in het Midden-Oosten. Mogelijk blijft in de privésfeer toch iets hangen van de (te) vele antisemitische uitingen die men vooral op internet ziet.

In 2010 registreerde CIDI 47 e-mails, bijna evenveel als in 2009. Het aantal antisemitische uitspraken per e-mail was iets lager. Schrijvers van antisemitische mails leggen buitengewoon vaak verband tussen hun vooroordelen over Joden nu en de Sjoa, die zij soms met terugwerkende kracht goedpraten.

Antisemitisme op school wordt meestal pas na lang pesten gemeld, vooral als de school ontkent dat er een probleem is. CIDI telde in 2010 7 meldingen van antisemitisme op scholen, 2 minder dan in 2009.

De Tweede Kamer toonde zich in 2010 bezorgd over de scherpe stijging van het antisemitisme. De regering 'wilde antisemitisme niet verbijzonderen' door een registratie van aangiften per gediscrimineerde groep in te voeren en negeerde een motie daartoe van een meerderheid in de Kamer. Uit de brief die de ministers Donner en Opstelten op 8 juli 2011 naar de Kamer zonden, blijkt dat de regering deze lijn doorzet. CIDI betreurt dit zeer. Verbeterde registratie per discriminatiegrond kan meer inzicht bieden in de te nemen maatregelen. De CIDI Monitor biedt al bijna 30 jaar inzicht in de ontwikkeling van antisemitische uitingen, maar is niet alomvattend. Goede politieregistratie zou veel extra informatie kunnen geven, onder meer over de eventuele samenhang tussen incidenten.

Justitie, OCW en VWS baseren hun beleid vooral op het Poldis politierapport, hoewel dit zelf stelt dat "*niet alleen werkelijke discriminatie de cijfers bepaalt, maar ook de politie-registratiepraktijk.*" Dit maakt het Poldisrapport een ondeugdelijk middel om verschuivingen in het niveau van antisemitisme te signaleren. Poldis rapporteert voor 2010 een stijging van 209 naar 286 antisemitische incidenten, ruim 36%. De landelijke AntiDiscriminatieBureaus kregen 155 klachten, een stijging van 86%. Deze stijging staat haaks op de door CIDI, Meldpunt Discriminatie Internet, AntiDiscriminatieBureau Amsterdam en internationale onderzoekers gesignaleerde trend en kan niet anders dan de weerslag zijn van andere registratiemethodes en of campagnes voor meldingbereidheid. Door genoeg te nemen met deze ondeugdelijke registratie en Kamer moties te negeren zendt Justitie het verkeerde signaal uit dat zij de strijd tegen discriminatie niet helemaal serieus neemt.

Antisemitisme bleef ondanks een daling in 2010 de vaakst gemelde discriminatiegrond op internet; ruim 30% van het totaal. Gezien het kleine aantal Joden in Nederland (52.000) en het relatief hoge aantal incidenten tegen Joden, worden Joden vaker geconfronteerd met haat dan andere groepen.

Het optreden van politie en justitie is het afgelopen jaar verbeterd, maar wisselt sterk. Het inzetten van *undercover* agenten op specifieke momenten en plaatsen zal het aantal incidenten op straat tegen joden kunnen doen dalen, verwacht CIDI.

INLEIDING

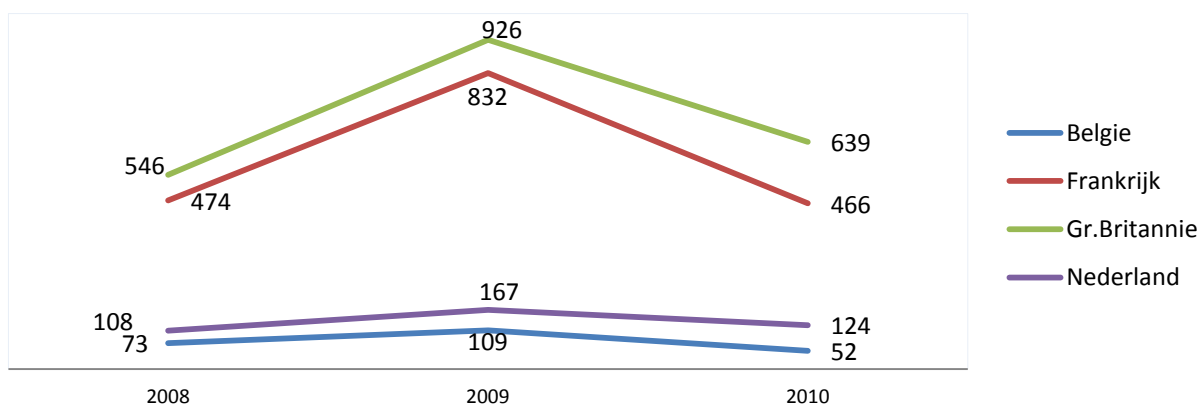
CIDI publiceert sinds 1983 jaarlijks een overzicht van antisemitische incidenten in Nederland. Deze monitor hanteert een doorzichtig en consistent registratiesysteem en geeft daarmee een overzicht van de ontwikkelingen van het antisemitisme in Nederland door de jaren heen. De rapportage is niet alleen belangrijk om aan te geven in hoeverre het aantal incidenten is toe- dan wel afgenomen, maar het laat ook zien op welke punten er beleid ontwikkeld dient te worden.

Na een scherpe stijging van het aantal incidenten in 2009, die aantoonbaar samenhang met de publiciteit rond en de vaak afschuwelijke beelden van de Israelische operatie *Cast Lead* in de Gazastrook, was de grote vraag of het aantal incidenten in 2010 terug zou zakken tot het niveau van 2008. Al in de loop van 2010 was te voorzien dat dit niet zou gebeuren. Uiteindelijk is het aantal incidenten in 2010 substantieel gedaald – van 167 in 2009 naar 124 in 2010 – maar het is nog steeds niet terug naar het niveau van 2008 met ‘slechts’ 108 incidenten.

Daarbij speelde mogelijk de publiciteit rond de enting van het ‘Gazavloot’-schip Mavi Marmara een rol. Dat stond echter in geen verhouding tot de actie in de Gazastrook in 2009 en de aanvankelijk sterk gekleurde publiciteit hierover concentreerde zich vrijwel uitsluitend op één dag, 31 mei. Datzelfde gold voor het aantal antisemitische e-mails dat hierover binnenkwam (de meeste waren verzonden na zes uur op 31 mei). Daarna kwamen er beelden van wat zich werkelijk had afgespeeld en na 1 juni kwamen er nauwelijks nog mails over binnen. Lang niet alle boze e-mails over dit flotillaschip beoordeelde CIDI als antisemitisch. Deze kleine piek kan echter niet verklaren waarom in Nederland, anders dan in andere West-Europese landen, het aantal antisemitische incidenten in 2010 hoger bleef dan in het vorige ‘conflictloze’ jaar, 2008.

Ook in andere West-Europese landen en de VS stegen de meldingen van antisemitisme in 2009. Datzelfde gebeurde in jaren met vergelijkbare acties. Het beeld in 2008 wisselde sterk. Het aantal incidenten daalde in Engeland en de VS, bleef ongeveer stabiel in Frankrijk, en steeg in Zwitserland en Duitsland. Zolang er geen conflicten zijn in het Midden-Oosten, lijkt elk land zijn eigen 'basis-antisemitisme' te hebben met een eigen dynamiek. Zijn die er wel, dan volgen vooral West-Europese landen een internationaal patroon. Ongeacht of het aantal antisemitische incidenten stijgende was, stabiel, of dalende: geweld in het Midden-Oosten veroorzaakt een stijging.

Zoals op grond hiervan te voorspellen was, daalde in 2010, een jaar zonder grote conflicten, in heel West-Europa het aantal incidenten weer. Wel waren er in alle landen korte pieken tijdens de flotillakwestie, maar ondanks deze kleine pieken volgden in 2010 de trends in elk land weer een eigen patroon. In België daalde het aantal incidenten zelfs tot iets onder het niveau van 2008, in Frankrijk daalde het naar ongeveer hetzelfde niveau. In Nederland en Groot-Brittannië echter bleef het niveau hoger dan in 2008¹.

¹ De grafiek hieronder geeft uitsluitend de ontwikkeling weer: absolute cijfers zijn slecht vergelijkbaar door verschillen in registratie en grootte van de Joodse gemeenschappen.

Onverwerkt verleden

De stijging van het aantal antisemitische incidenten rond *Cast Lead* was, in tegenstelling tot wat veel haters en zelfs anderen ons willen doen geloven, *geen* 'normale en legitieme reactie' op het gebeurde in de Gazastrook en *geen* geïmporteerd verschijnsel dat 'vanzelf' opkomt en weer daalt. Antisemitisme is nooit een normale en legitieme reactie op wat dan ook, net zomin als verkrachting een normale en legitieme reactie is op een minirokje.

Boze reacties op Israelische acties telt CIDI niet als antisemitisch. Maar helaas blijft het vaak niet bij politieke meningen over de daden van de Israelische regering. Voor sommigen zijn die aanleiding voor het spuien van antisemitische vooroordelen en haat over 'de' Joden of 'de' Israeli's in het algemeen. Zij maken 'de Israeli's', maar vaker nog 'de Joden' of 'jullie' uit voor nazi's, plegers van genocide en kindermoordenaars.

Een analyse van antisemitische uitspraken in e-mails leert dat er buitensporig vaak een verband wordt gelegd tussen vooroordelen over Joden nu en de Holocaust. Die wordt ontkend, gebagatelliseerd, of met terugwerkende kracht goedgepraat met een verwijzing naar gebeurtenissen nu en vooral acties van Israel. Hitler had gelijk, of had zijn werk af moeten maken, schrijven sommigen. Of: de Holocaust was terecht of begrijpelijk, want 'Jullie zijn het kwaad', zoals een van hen schreef. Verwijten als 'hebben jullie dan niets geleerd' of juist 'jullie hebben het van de nazi's geleerd' passeerden ook in 2010 de revue. Ook opvallend vaak wordt gezegd dat de Holocaust en antisemitisme nu 'eigen schuld van de Joden' zijn.

Vooroordelen en haat verdwijnen niet plotseling als de aanleiding voor het uiten ervan verdwijnt. Zij komen ook niet plotseling uit het niets op naar aanleiding van een Israelische actie. Ook in 2010 werden Holocaust-gerelateerde antisemitische uitspraken voor zeker de helft, misschien zelfs in meerderheid, gedaan door 'gewone' Nederlanders. Dit doet vermoeden dat deze 'Holocaust-geobsedeerden' het Nederlandse oorlogsverleden (of dat van hun familie?) onvoldoende hebben verwerkt. Uitingen van politiek correct verpakt 'secundair antisemitisme' versterkten die indruk. Zie bijvoorbeeld het boek van Sytze van der Zee en de begeleidende mediahype over 'Joodse collaborateurs tijdens WO2', en de uitglijders van Greta Duisenberg over een 'door de Joodse lobby aangepraat schuldgevoel'. Het is natuurlijk slecht dat in WO2 zoveel Nederlandse Joden zijn vermoord, maar er waren en zijn ook 'hele slechte Joden', dat is een boodschap waaraan ook in 2010 sommige Nederlanders blijkbaar veel behoefte hadden. En er waren in 2010 veel kwesties die deze mensen weer confronteerden met WO2.

WO2: spraakmakende kwesties in 2010

Eind januari De journalist Sytze van der Zee komt veel in het nieuws met zijn boek *Vogelvrij. De jacht op de Joodse onderduiker*. **'Veel Joden heulden met de Duitsers bij het opsporen van onderduikers', is zijn voornaamste boodschap.** Een recensent: "Van der Zee weet het te presenteren alsof die 0,1% van eminent belang waren binnen het totale vernietigingsproces."

januari-18 maart De 'activiste' Greta Duisenberg heeft in januari het woord **antisemiet 'bijna een ertitel'** genoemd en gezegd dat **'de zionistische Joden de Nederlandse regering domineren'** en: **"Het wordt tijd dat wij Nederlanders afkomen van het eeuwige schuldgevoel vanwege de Holocaust dat ons wordt aangepraat door de joodse lobby."** Haar uitspraken wekken veel ophef. CDA, CU en SGP stellen Kamervragen aan de ministers Verhagen, Koenders en Hirsch Ballin over subsidie aan Duisenbergs organisatie 'Stop de bezetting'. De ministers antwoordden dat Duisenbergs uitlatingen "verwerpelijk" zijn en vinden het nodig hieraan toe te voegen dat zij "geen recht doen aan de werkelijkheid".

Op 25 februari blijkt uit door NIOD gepubliceerde dagboekfragmenten dat Nederlandse SS'ers in WO2 actief hebben meegewerkt aan het uitmoorden van Joden aan het Oostfront.

Op 23 maart veroordeelt de Akense rechtbank de 88-jarige **Nederlandse oorlogsmisdadiger** Heinrich Boere tot levenslang voor het vermoorden van drie Nederlanders als vergelding voor verzetsacties in WO2. De media brengen verhalen hierover en over twee andere Nederlandse oorlogsmisdadigers, Siert Bruins en de SS'er Klaas Carel Faber, die nu mogelijk ook door de Duitse justitie vervolgd kunnen worden.

Op 25 maart zorgt Kardinaal Simonis, 78, voor ophef door zijn uitspraak: *'Wir haben es nicht gewusst'* (in het Duits). Hij zei dit in een uitzending van Pauw en Witteman over het kindermisbruikschandaal in de RK kerk. CIDI-directeur Ronny Naftaniel reageerde desgevraagd verbaasd: 'Als iemand zo'n terminologie gebruikt, lijkt het toch dat hij er een beetje van af heeft geweten. Hij dacht waarschijnlijk: dit disculpeert mij. Maar hij laadt juist meer verdenking op zich.' Dat vindt ook hoogleraar en directeur van het Duitsland Instituut Ton Nijhuis: 'De uitdrukking staat vandaag de dag voor huichelarij. Het zijn gevleugelde woorden van iemand die liegt.' Veel Duitsers zeiden dit na WO2 over de Holocaust.

Op 4 mei wordt de Nationale **Dodenherdenking** op de Dam verstoord door woeste kreten van een zwerver. In de paniek daarna raken 63 mensen licht gewond. Politiekorpschef Welten wekt ongerustheid over mogelijke antisemitische reacties door te spreken van **"een zich als Jood tonende"** man.

Op 17 juni komt Kamerlid Ahmed Marcouch tot in het buitenland in het nieuws met zijn voorstel om **'lokjoden' in te zetten tegen antisemitisch geweld** in Amsterdam.

Op 21 juni publiceert CIDI **antisemitismecijfers over 2009**. Zij tonen een scherpe stijging. Internationale cijfers, die van het Meldpunt Discriminatie Internet en die van het Anti Discriminatie Bureau Amsterdam Bevestigen dit. Anti Discriminatie Bureau Amsterdam signaleert: "De grootste stijging deed zich voor bij antisemitisme. Het aantal klachten steeg van 17 in 2008 naar 41 in 2009." Politiecijfers ontbreken.

Op 22 juni debatteert de Tweede Kamer met minister Ernst Hirsch Ballin (Justitie, BiZa) over 'berichten dat antisemitisme in Nederland toeneemt'. De Kamer vraagt een **actieplan en betere registratie van antisemitisme**. De Minister 'wil antisemitisme niet verbijzonderen' en zegt: antisemitisme stijgt niet.

Op 25 augustus keurt Justitie het plan van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag goed om 26 **nazikranten uit WO2 online te zetten**. CIDI en anderen vrezen dat dit munitie zou leveren voor antisemieten. Justitie stelt voorwaarden, maar critici achten die niet realistisch.

Op 15 oktober wordt bekend dat stadsdeel Zuid jaarlijks 135.000 euro beschikbaar stelt voor de beveiliging van bedreigde gebouwen. Omdat in dat stadsdeel veel Joodse instellingen staan, komt dit in de media als: **Stadsdeel draagt bij aan kosten beveiliging Joodse gebouwen**.

Op 5 december wekt oud-VVD voorman Frits Bolkestein opschudding: hij zegt dat **'bewuste joden beter kunnen emigreren'** omdat er **'voor hen geen toekomst is in Nederland'** vanwege antisemitisme.

Op 27 december laat een onderzoek van CIDI naar de emigratiebereidheid onder Nederlandse Joden zien dat **de laatste tien jaar in Europese landen mét het stijgen van antisemitisme, ook de emigratie naar Israël steeg. In Nederland steeg deze minder dan in andere landen**. Hoewel antisemitisme zeker niet de enige reden is om naar Israël te trekken, bleek uit de cijfers dat sommige Europese Joden dezelfde sombere conclusies trekken als Frits Bolkestein. De cijfers toonden echter ook aan dat, meer dan in andere Europese landen, Nederlandse Joden ook in 2010 vertrouwen bleven hebben in hun toekomst hier en in het vermogen het antisemitisme de baas te blijven. (BIJLAGE III: CIDI-onderzoek naar emigratiegedrag.)

1. VERSLAG 2010

1.1 Aantallen incidenten, naar soort

In dit overzicht van antisemitische uitingen in Nederland in 2010 is ter wille van de vergelijkbaarheid dezelfde rubricering van incidenten aangehouden als in voorgaande jaren, al zijn ook andere indelingen denkbaar. De omgeving waarin een incident plaatsvond, weegt zwaar omdat dit grote invloed heeft op de ervaring van en gevolgen voor het slachtoffer. Zo is in 2010 een geweldsincident gerubriceerd onder Scholen, omdat het plaatsvond in een middelbare school. De laatste vier jaren geven het volgende beeld.

Tabel 1: Aantallen incidenten over de laatste vier jaar¹

	2007	2008	2009	2010
Geweld	1	2	4	4 ²
Bedreiging	2	3	6	1
Vernieling synagoge, begraafplaats, monument	2	0	6	2
Bekladding synagoge, begraafplaats, monument	4	2	3	5
Overige vernielingen/bekladdingen	12	7	16	10
Schelden	8	17	20	9
Telefoon	2	2	6	3
Brieven, faxen, pamfletten, stickers	9	8	10	7
E-mails	4	30	50	47
Buren/buurt	3	3	9	10
School	6	8	9	7
Werk	4	5	1	6
Sport	7	6	8	3
Media	4	7	7	7
Demonstraties	2	0	7	0
Extreemrechts - Hitlergroet, nazisymbolen	8	5		
Boeken, Toneel, Films, Exposities	2	2	2	3
Muziek	1	0	0	0
Overig	-	1	3	0
TOTAAL	81	108	167	124

1.2 Cijfers van derden

Dat lang niet alle antisemitische incidenten worden gemeld, is bekend; de mate van onderrapportage is dat niet. Gesubsidieerde meldpunten voor discriminatie door het hele land en een betere politierapportage

¹ Gegevens van andere organisaties waarvan een omschrijving ontbreekt zijn niet opgenomen, ook om eventuele doublures te vermijden. Dit geeft een lichte vertekening naar beneden vanaf 2008.

² Er waren 5 incidenten met geweld; 1 daarvan is echter geteld bij scholen omdat het plaatsvond in een school

moesten het beeld verbeteren, maar dit was in 2010 nog niet te merken. CIDI heeft deze twee registraties sinds 2008 niet opgenomen in de Monitor Antisemitisme, om doublures te voorkomen en omdat niet goed te zien was wat er werd geteld. Hieronder een overzicht van deze cijfers, en zoals altijd die van het MDI.

MDI: antisemitisme vaakst gemelde discriminatiegrond op internet

CIDI telt antisemitische uitingen op internet niet, maar signaleert slechts trends en doet incidenteel aangifte. Bijna alle meldingen hierover sturen wij (ook) door naar het **Meldpunt Discriminatie Internet**. MDI behandelt alleen uitingen die het als strafbaar beoordeelt. Het ontving in 2010 in totaal 1174 meldingen over 1572 discriminerende uitingen. Het achtte 684 daarvan, minder dan de helft, strafbaar. Er werden 414 antisemitische uitingen gemeld, waarvan 82 Holocaustontkenning bevatten – dit laatste toont een gestage en verontrustende stijging.

	2007		2008		2009		2010	
	Uitingen	Strafbaar	Uitingen	Strafbaar	Uitingen	Strafbaar	Uitingen	Strafbaar
Antisemitisme	371	260	344	250	399	258	414	212
Waarv. Sjoaontkenning	33		48		53		82	

Het aantal strafbaar geachte meldingen van antisemitisme daalde in 2010 naar 212, tegen 258 in 2009. Dat was nog steeds dubbel zoveel als voor de op één na vaakst gemelde grond, ‘discriminatie van islamieten’ (104 uitingen). Ter vergelijking: Joden zijn slechts 0,29% van de totale Nederlandse bevolking, moslims zo’n 5,5%. Net als in andere jaren was antisemitisme veruit de vaakst gemelde discriminatiegrond¹; ruim 30 procent van alle strafbare uitingen. Gezien het geringe aantal Joden in Nederland en het relatief hoge aantal incidenten tegen Joden, worden Joden per persoon ook op internet aanzienlijk vaker geconfronteerd met haat dan andere groepen.

LBA

Bij de **Landelijke Brancheorganisatie van AntiDiscriminatieBureaus** (LBA) zijn tien bureaus aangesloten waar burgers kunnen klagen over alle soorten discriminatie. Zij ‘vertegenwoordigen het werkgebied van 15 politieregio’s, hetgeen overeenkomt met bijna 70% van de Nederlandse bevolking’, zegt LBA. De cijfers van de LBA zijn echter niet in deze monitor opgenomen, om doublures te voorkomen en omdat de AntiDiscriminatieBureaus andere criteria hanteren dan CIDI. De voornaamste verschillen zijn:

- ADBs tellen meldingen over **ervaren** discriminatie (CIDI alleen meldingen die werkelijk als antisemitisch beoordeeld worden).
- ADBs tellen elke melding, ook verschillende meldingen van hetzelfde feit
- Niet alle ADBs gebruiken dezelfde gegevensbronnen en registratieprogramma’s.
- Wat betreft antisemitisme stelt de LBA: “Een eenduidige definitie van het begrip antisemitisme bestaat niet”. CIDI hanteert de in 2005 door de EU geadopteerde werkdefinitie².

Alleen waar de registratie voldoende doorzichtig is om doublures te voorkomen, zijn gegevens van individuele ADBs wel opgenomen in deze monitor, met bronvermelding. Dit betreft vooral het Anti Discriminatie Bureau Amsterdam, een van de bureaus met de meeste meldingen van antisemitisme. (Het ADB Amsterdam signaleerde in 2010 een daling, van 41 incidenten in 2009 naar 29 in 2010, een trend die overeenkomt met de bevindingen van CIDI en MDI.)

Discriminatieklachten LBA 2006-2010: antisemitisme

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Antisemitisme	90	64	51	83	155	443
Totaal	3061	3613	4153	5167	5468	21462

¹ Bron: Meldpunt Discriminatie Internet *Jaarverslag 2010*

² <http://www.european-forum-on-antisemitism.org/working-definition-of-antisemitism>

Het totale aantal meldingen bij LBA van alle soorten discriminatie steeg in 2010 met 5%, vooral door grootscheepse overheidscampagnes zegt LBA. In 2009 signaleerde LBA een stijging van 42% ten opzichte van het jaargemiddelde over voorgaande jaren en 24% ten opzichte van 2008.

Voor antisemitisme zagen deze cijfers er anders uit. In 2009 was er *geen stijging, maar een daling* ten opzichte van het gemiddelde. In 2010 stegen antisemitismemeldingen naar 155, meer dan een verdubbeling van het jaarlijks gemiddelde en ook bijna een verdubbeling ten opzichte van 2009. Dit kan onder meer veroorzaakt zijn door het plotseling tellen van (alle of sommige?) hakenkruizen. Deze cijfers en trend wijken sterk en in ongunstige zin af van die van CIDI en andere, buitenlandse bureaus, die al jaren antisemitisme registreren.

Poldis

Het zgn. Poldis-rapport geeft een overzicht van de **registratie van discriminatie-aangiftes** door de politie. De ministeries van Veiligheid en Justitie en van OCW en de staatssecretaris van VWS baseren hun beleid grotendeels op het rapport *Poldis 2010. Criminaliteitsbeeld discriminatie*, hoewel naar zij zelf zeggen aan deze registratie nog wel wat mankeert.

De methode van registratie is vrijwel hetzelfde als in 2008. In elke regio zet een politieman discriminatie-incidenten in een Excelformulier. Niet alle regio's doen dit, en sommige passen het formulier aan. Antisemitisme-incidenten worden, net als andere soorten discriminatie, uit deze Excelformulieren 'gedestilleerd' door een zoekopdracht op de ingetikte beschrijvingen een zoekopdracht uit te voeren. Elk jaar vallen veel incidenten af omdat niet duidelijk is of het om discriminatie gaat, dan wel om welk soort: in 2008 vielen er 37 af, in 2009 365, en in 2010 239. Het Poldis-rapport hierover (p.6): "De cijfers en uitkomsten in deze rapportage worden niet alleen bepaald door de werkelijke discriminatie en aangiftebereidheid, maar ook door de registratiepraktijk bij de politie en eventuele verschillen daarin tussen politieregio's. Ze zijn daarmee ook een afspiegeling van de prioriteiten van de betreffende politieregio's en de regionale interpretaties van de landelijke informatievraag". Als graadmeter van discriminatie en richtlijn voor beleid voldoet dit natuurlijk niet.

Het is niet altijd duidelijk wat er wordt geteld. In de aanbiedingsbrief van de minister staat: "Antisemitische incidenten laten een stijging zien van 209 incidenten in 2009, naar 286 incidenten in 2010. De stijging is vooral te verklaren doordat de politieregistratie ook bekladdingen met hakenkruizen bevat en meldingen van politiemedewerkers die voor 'jood' werden uitgescholden." (brief, p.3)

Dat rapport echter zegt over bekladdingen: "De categorie 'overig' is hier zo groot omdat hier onder andere nagenoeg alle bekrassingen en bekladdingen met hakenkruizen in vallen" (Poldis, p.15) – dus toch niet onder antisemitisme? Of en hoe de locatie meetelt bij het duiden van hakenkruizen is ook onduidelijk. Wel is duidelijk dat niet *alle* hakenkruizen als antisemitisme zijn geteld¹ (Poldis, p.33).

Om bij het uitschelden van politiemedewerkers voor 'Jood' een onderscheid te maken tussen discriminatie en "ordinaire scheldpartijen", lijkt problematisch: wie een politiemedewerker uitscheldt voor 'Jood' hanteert 'Jood' immers als een belediging. Dit is beledigend voor en over Joden en dus antisemitisch. Anders dan bij hakenkruizen, geeft Poldis hierbij wel cijfers: "Indien de scheldpartijen tegen de politie niet gezien worden als discriminatie dienen de aantallen in tabel 5 verminderd te worden met de aantallen in onderstaande tabel. Dit zou betekenen dat het aantal gevallen antisemitisme in 2010 niet 286 is maar 149." (Poldis, p.15)

Poldis: Discriminatiegronden in 2008, 2009 en 2010²

Discriminatiegronden	2008		2009		2010	
	n*	%	n*	%	n*	%
Totaal	2.238	100	2.212	100	2.538	100
antisemitisme	141	6,3	209	9,4	286	11,3

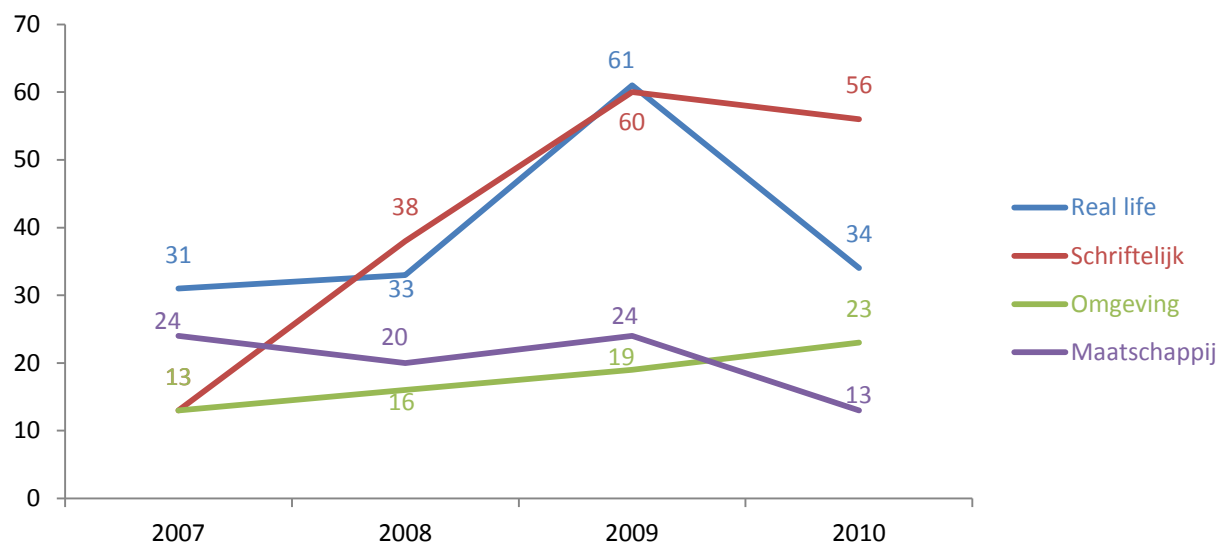
¹ Juridisch zou dit correct zijn. Volgens de heersende jurisprudentie is het openbaar aanbrenge van hakenkruizen, ook zonder tekst, verboden omdat dit beledigend is voor en aanzet tot discriminatie van (onder meer) Joden (art. 137d Sr.).

²Bron: *Poldis 2010 Criminaliteitsbeeld discriminatie*. Incidenten kunnen in meerdere categorieën vallen

1.3 Incidenten naar invloedssfeer

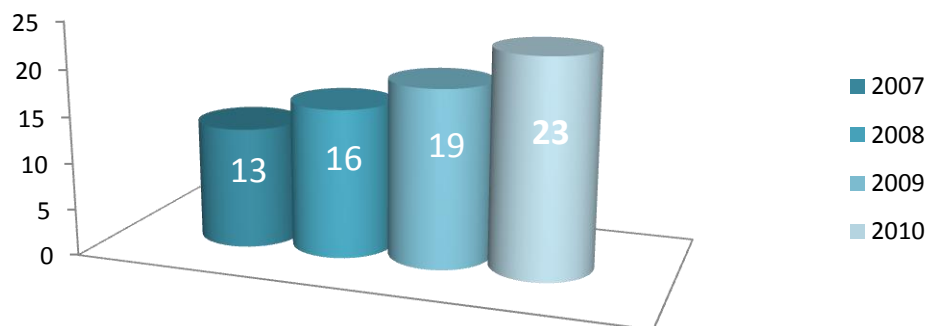
Om te bezien of er een ontwikkeling is in de aard van de incidenten en of deze bijvoorbeeld anders is in 'piekjaren' dan in jaren zonder grote conflicten in het Midden-Oosten, zijn de rubrieken in Tabel 1 (pagina 6) gegroepeerd in vier categorieën: 'Real Life' (geweld, bedreiging, vernieling en bekladding, schelden en telefoon), *Schriftelijk* (per brief, fax, flyer of e-mail), *Omgeving* (incidenten die zich afspelen in de directe omgeving, met burens in de straat/buurt, op school of op het werk) en *Maatschappelijk* (incidenten die zich afspelen in het maatschappelijk domein: sport, media, enz., die veel minder gericht zijn op individuele melders).

Vier jaar incidenten naar invloedssfeer

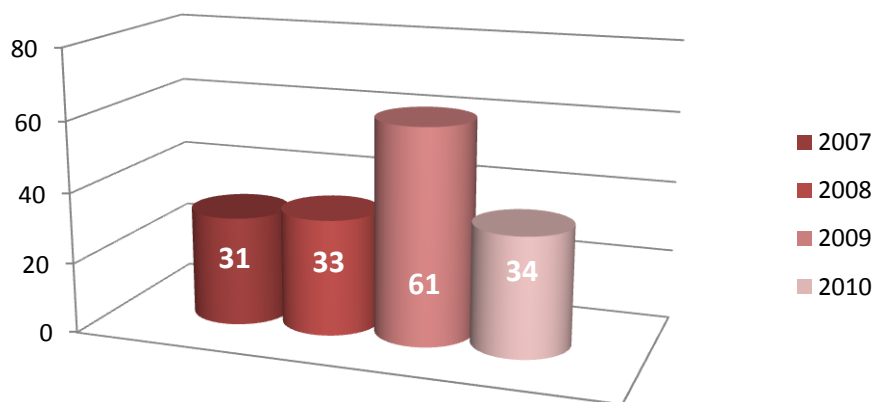
De vier categorieën geven inderdaad een verschillend beeld. Vooral bij twee ervan is dat opmerkelijk. *Incidenten in de directe omgeving* vertoonden in de afgelopen vier jaar, anders dan de andere, geen grote schommelingen. Zij stegen elk jaar licht maar constant, van een piek in 2009 is geen sprake en het aantal incidenten in deze sfeer lag in 2010 hoger dan het jaar ervoor. Hoewel de aantallen te klein zijn om er harde conclusies aan te verbinden, is dit een zorgwekkende trend. Het doet vermoeden dat iets van de (te) vaak gehoorde antisemitische vooroordelen blijft hangen, ook bij wie antisemitisme afwijst.

Incidenten in de directe omgeving

Incidenten in het maatschappelijk domein stegen in 2009 nauwelijks en daalden in 2010 flink, hoewel er onverminderd veel meldingen binnenkwamen bij CIDI over uitingen in de media. Omdat dit echter vaak ‘ongrijpbare’ ergernissen betrof, zijn alleen de uitschieters in slechte zin geteld. Ook als veel Joden zich ergeren aan een bepaalde uiting, is hij daarmee nog niet antisemitisch.

Real Life incidenten

De ‘Real Life’ incidenten zijn echter dramatisch gestegen het piekjaar 2009. In 2010 daalden zij weer naar vrijwel het oude niveau. De piek in dit soort incidenten is verontrustend: dit geeft aan dat conflicten in het Midden-Oosten kunnen leiden tot een plotselinge stijging van confrontaties en agressie in het leven van Nederlandse Joden.

Ook onplezierig is, dat in 2010 de schriftelijke incidenten op een vrijwel even hoog niveau bleven als in het piekjaar 2009. Dit is grotendeels veroorzaakt door een stroom van e-mails rond het incident met de Mavi Marmara, terwijl dit toch veel korter duurde dan de actie in de Gazastrook en veel minder slachtoffers maakte. (Het aantal antisemitische vooroordelen dat per e-mail werd geventileerd was echter wel minder dan in 2009, klik hiervoor Tabel 2: E-mails: Antisemitische elementen.)

Real Life incidenten: geweld

Als ‘**fysiek geweld**’ zijn alleen incidenten geteld met gericht geweld tegen personen of instellingen, dat lichamelijk letsel tot gevolg kon hebben. **Daarvan waren er twee in 2008, vier in 2009 en nog steeds vier in 2010** – geen daling dus. De incidenten zelf waren in 2010 wel minder langdurig; in 2009 bestond het geweld vaker uit een hele serie incidenten tegen één persoon of gezin, die werden geteld als 1 incident maar hun leven langdurig verstoorden. In 2010 was dat minder het geval. In deze categorie waren er twee incidenten waarbij stenen door de ruiten van een huis werden gegooid; in een geval ging het om het huis van een rabbijn in Amersfoort dat in korte tijd twee maal werd bekogeld. De eerste keer liep hij naar buiten om te kijken wat er aan de hand was, waarbij een volgende steen hem maar rakelings miste.

Een incident in Limburg volgde een langzamerhand klassiek patroon: melder wordt in het centrum van zijn woonplaats door drie jongens uitgescholden, naar zijn idee omdat hij een keppel draagt. Als hij zonder te reageren doorloopt, komen zij achter hem aan ‘en sloegen ze me met zijn drieën in elkaar’. Of hiervan aangifte is gedaan is niet bekend; degene die dit meldde was naar eigen zeggen zeer van streek en liet verkeerde contactgegevens achter. (Ook in Limburg was het geweldsincident in een school, dat is beschreven bij Onderwijs).

Het laatste incident, net als de andere buiten Amsterdam, vond plaats op de kermis: een Joodse jongen en zijn Israelische vriendin werden onder de ogen van twee politieagenten met botsautootjes belaagd nadat ze een groepje jongeren verzochten op te houden met “ Hamas..” te roepen. Zij deden geen aangifte, want de agenten hadden niets gehoord en gaven het tweetal de raad om snel weg te gaan, “anders word je ook nog in elkaar geslagen”.

Ook als **'Bedreiging met geweld'** zijn alleen gerichte bedreigingen geteld. Deze categorie daalde flink van **zes in 2009 naar 1 in 2010**. Dit betrof een bedreiging van de synagoge in Weesp. Het politiekorps Gooi en Vechtstreek, waar de melding telefonisch binnenkwam, nam deze serieus genoeg om de synagoge te waarschuwen. Het bestuur van de synagoge blies daarop de Sjabbatdienst af, een ongebruikelijke maatregel die overigens niet op advies van de politie werd genomen. Ook hier was de aard van het incident minder ernstig dan in 2009; in dat jaar werden er serieuze doodsb bedreigingen geuit tegen personen.

Andere Real Life incidenten

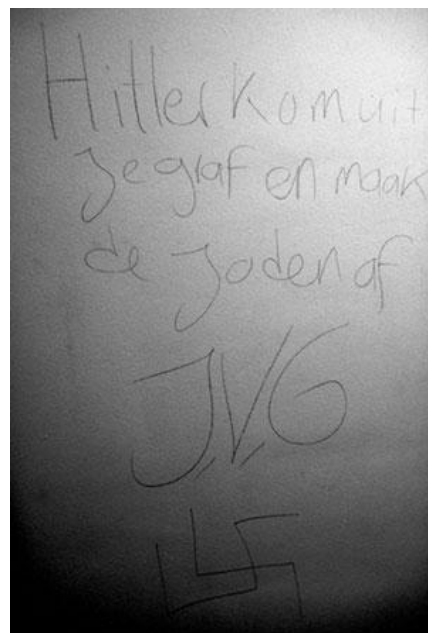
Andere *'Real Life'* incidenten betreffen de categorieën vernieling en bekladding, schelden en telefoon.

Bij **'Vernieling en bekladding van Joodse doelen'** gaat het om fysieke, maar niet levensbedreigende aanvallen op Joodse gebouwen, monumenten en begraafplaatsen. **In 2009 kwam dit negen maal voor, in 2010 zeven keer.** Dit lijkt slechts een kleine daling, maar het soort incidenten was in 2010 wel minder heftig: het ging in slechts twee gevallen om een vernieling. Zo werd er een hakenkruis gekrast in het portret van Helga Deen in Tilburg. De Tilburgse rabbijn Hetty Groeneveld hoopte dat het maar een

'eenmalige kwajongensstreek' was. Verder werden de synagoges in Amersfoort en Utrecht besmeurd met rode verf, direct na het Mavi Marmara incident. In 2009 waren de incidenten in deze categorie als gezegd ernstiger: toen was er sprake van brandstichting, beschieting, stenen gooien en een molotovcocktail.

Bij **'Overige vernielingen en bekladdingen'** is het doelwit geen gebouw waarin een Joodse instelling huist. Dit zijn bekladdingen met anti-Joodse leuzen en vernielingen van bijv. het huis van een (al dan niet vermeend) Joods gezin. **In 2010 waren er tien meldingen in deze categorie, tegen zestien in 2009.** Meestal waren het hakenkruisen: die worden alleen geteld als duidelijk is dat de bekladding tegen Joden is gericht. De boodschappen daarbij variëren van simpel "kkjood" via de Hamas-leus tot heftiger teksten, zoals "Hitler kom uit je graf en maak de Joden af", dat in metershoge letters in een appartementencomplex te Amsterdam was gekalkt. De beheerder meldde dit laatste zelf bij CIDI, een goede actie. Eieren gooien was populair in 2010. In de voorgaande categorie was een Joods clubhuis het doelwit, nadat de Davidster op de gevel was bestudeerd; bij een woonhuis aan de Amsterdamse grachtengordel het raam waarachter een Israelisch vlaggetje zichtbaar was. (Volgens melder kan ook de mezoeza de aanleiding zijn geweest, maar de eieren gingen tegen het gewraakte raam.) Dan was er nog een melder in Amsterdam Buitenveldert, die meende dat zijn huis uit antisemitische motieven met eieren was gegooid door Marokkaans ogende jongens. Dit incident is niet geteld: de gooiers, aangehouden door de politie, bleken Joods te zijn.

‘Schelden’ omvatte **een relatief groot aantal incidenten in 2009 (20); in 2010 zakte dit naar negen.**

(Dit wil niet zeggen dat het aantal incidenten ook werkelijk zoveel daalde: het aantal meldingen kan gezakt zijn door de discussie over het feit dat schelden zo zelden leidt tot een aanhouding, die in juni uitmondde in het idee om ‘lokjoden’ in te zetten.) Het gaat hier om mondeling schelden in directe confrontaties.

Meestal gebeurt het op straat, waar de schelders kunnen wegrennen; soms is dat de inleiding tot geweld. Wat dit laatste betreft waren de incidenten in 2010 minder ernstig van aard dan in 2009.

In 2010 werden twee herdenkingen door schelders verstoord. Zo’n tien jongens in Uithoorn wachtten tot de twee minuten stilte op 4 mei waren aangebroken en begonnen toen te joelen en racistische scheldwoorden als “kankerjood” te schreeuwen.

Tijdens de herdenking van de Kindertransporten op 6 juni werd een groep mensen in het Nationaal Monument Kamp Vught geschokt door twee (als autochtoon beschreven) jongens, die op brommers langs het kamp reden en duidelijk een aantal keren ‘sieg heil’ of ‘heil Hitler’ schreeuwden naar de aanwezigen. In die situatie was dat extra schokkend. De directie van Kamp Vught en de Sobiborstichting namen contact op met de gemeente en de burgemeester. Op aandringen van CIDI werd ook aangifte gedaan bij de politie, maar in geen van deze twee gevallen hoorden wij iets over een aanhouding.

Drie Marokkaanse jongens in Amsterdam werden wel aangehouden. Zij hadden voor de camera van de Joodse omroep onder meer een Hitlergroet gebracht naar een rabbijn die met twee leerlingen door hun buurt liep. Zij waren geprovoceerd, was hun verdediging, maar de rechtbank gaf hen een taakstraf.

Ook in het openbaar vervoer werd gescholden. Een jongen roept door de trein ‘Heil Hitler’ en schreeuwt vervolgens: ‘Kill all the Jews’. Als een medepassagier hem hierop aanspreekt, geeft hij aan alle joden te haten en spreekt hij lovend over de nazi’s. Dit is een uitzonderlijk incident: een medepassagier sprak de jongen aan en een andere getuige meldde het voorval bij CIDI. Meestal doen omstanders niets.

In metro 50 in Amsterdam wordt een melder (waarschijnlijk geïdentificeerd doordat hij een davidster draagt) uitgescholden en bespuugd door twee volwassen mannen: “Alle K-Joden moesten afgeschlacht, te beginnen met deze hier (spuug spuug)”.

Kwetsen, beledigen of pesten per **‘Telefoon’** kan verschillende vormen aannemen (telefonische bedreigingen staan onder bedreigingen). Er waren **twee meldingen in 2010, gedaald van zes in 2009**. In januari 2010 belde een grammaticaal goed Nederlands sprekende beller met een sterk Marokkaans accent naar CIDI om, zo te horen van een papiertje, ongeveer de volgende tekst voor te lezen: “De Joden zijn alleen maar naar Haiti gegaan om de ingewanden van kinderen te roven. Dat hebben zij bij de Palestijnen ook gedaan. Zo zijn de Joden.” Vervolgens hing hij op. De twee andere meldingen betroffen sms’jes. In maart ontving iemand een sms van “Birney” met als tekst: “You know in WII this guy was right. But only now I understand how it was so hard for him to get rid of you all (meaning Jews).” Hij stuurde ook antisemitische e-mails naar deze melder.

Schriftelijke uitingen

Brieven, pamfletten en stickers

Bij CIDI komt jaarlijks een gestage stroom antisemitische uitingen via ouderwetse kanalen zoals post of fax. In 2010 telden wij zeven incidenten. Vaak zijn het uitingen met extreemrechtse symbolen en vooroordelen, en vaak betreft het hele series van een afzender. Het hele jaar door bijvoorbeeld stuurt een persoon CIDI krantenknipsels. Hij doet dit al jaren onder pseudoniemen als: “Bernard Madoff van uit gevangenis in North Carolina”. De briefschrijver ‘heeft’ blijkbaar iets met geld: de meeste knipsels hebben (vaak slechts in de verte) iets te maken met Joden en geld en worden door de schrijver voorzien van teksten als: “GELD-Joden- GELD-Joden- GELD-Joden- GELD-Joden”. Ook tegen “de Marokkaan”, Turken enz. heeft hij iets: “de verrotting in de steden, is bestiaal, Nederlanders zijn uit gestorven, maar daar zit u niet mee als jullie maar de baas blijven.” Uit een van zijn op een oude handmachine getypte epistels blijkt dat wij met een echte oude nazi te doen hebben: na zijn gebruikelijke tirade over ‘de Jood Cohen, de Jodin mevrouw Brink, de Jodin Polak’ enz, schrijft hij: “ze leek precies de Jood Lehman, van Lehman Brothers, die deed me

herinneren aan, de eeuwigen Jood gezien in de bioscoop in 41 of 42, oorlog.” (Deze hele ‘knipseldienst’ is geteld als 1 incident)

Een vaste faxenstuurder heeft thema’s die zeer lijken op die van de krantenknipper, maar de getypte gedeeltes van zijn uitingen zijn met een veel moderner printer geproduceerd dan de hierboven genoemde, handgetypte brieven. Hij faxt zelfgetekende ‘cartoons’ naar CIDI met veel hakenkruisen en stereotyp afgebeelde joden met neuzen, keppels en vaak dollartekens in de ogen. Maar ook een geprinte lijst namen van Amerikaanse banken, met achter elk daarvan een davidster getekend met een dollarteken erin, en de tekst: “Krediet crisis Banken crisis Beurs crisis Economische malaise”. Dan “U.S.A.”, geflankeerd door een dollar/davidster en daaronder, onderstreept: “Jodendom en zwendel !”

Soms ontvangt CIDI incidentele uitingen zoals een adreswijzing waarop als afzender de naam is ingevuld van de CIDI-directeur, en als nieuw adres: “oven 17 Klep z, Auschwitz” en als ingangsdatum: “spoedig”.

Een andere melder ontvangt een brief met een aanbod voor een maand gratis spelen bij Lotto's

Onvergetelijke ZONDAG loterij. Geadresseerd aan: de heer D.Lul DeJood. Lotto biedt excuses aan, legt uit hoe de fout is ontstaan en geeft een bloemstuk.

Digitaal

In 2010 werden er 47 antisemitische e-mails geteld, bijna evenveel als in 2009. De volledige productie van ‘veelmailers’ – mensen die grote hoeveelheden haatmail versturen – is daarbij geteld als 1 incident per jaar per veelmailer, ook als inhoud en/of ontvangers van hun mails verschillen. Bij aan het Midden-Oosten gerelateerde pieken zorgt de categorie e-mails doorgaans voor de grootste stijging (dit is ook zo in het buitenland). In 2010 arriveerden de meeste haatmails op twee dagen: het leeuwendeel na zes uur op de avond van 31 mei, de dag waarop Israelische militairen het ‘Flotilla’-schip de Mavi Marmara enterden, en vrijwel de hele rest - maar al veel minder - op 1 juni. Het is zorgwekkend dat een veel korter durend en veel kleinschaliger incident ongeveer evenveel e-mails opleverde als de hele Gaza-actie in 2009, maar de e-mails in 2010 bevatten per stuk iets minder antisemitische uitspraken. Een analyse van de inhoud van e-mails en wat voorbeelden vindt u verderop.

Incidenten in de directe omgeving

Incidenten in de directe omgeving zijn vaak onderdeel van een bredere sociale interactie. Anders dan andere soorten incidenten, stegen zij niet noemenswaardig in het piekjaar 2009 en verminderde hun aantal niet in 2010. Bij elkaar waren het er zelfs iets meer: **gestegen naar 22 in 2010, van 19 in 2009.**

Buren, buurt

CIDI telde in 2010 tien incidenten met buren of buurtbewoners. Dat waren er 9 in 2009, bijna allemaal na de actie Cast Lead. Bij langdurige ruzie met of pesterijen door **buren** in de straat of buurt wordt soms (ook) met antisemitische termen gescholden, maar vaak is dat niet het uitgangspunt en hebben scheldkanonnades eerder geluidshinder of ruzie over een heg als ‘trigger’, dan de wereldpolitiek.

Een vrouw meldt bij het AntiDiscriminatieBureau (ADB) Amsterdam hoe een buurman zonder aanleiding begint te schelden: “Dat gedoe met die Joden. Die bemoeien zich overal mee. Het is goed dat er dus af en toe iemand met een bom in de bus gaat zitten.”

Soms loopt een ruzie al veel langer, maar wordt hij pas gemeld als de melder er genoeg van heeft. In 2010 meldt iemand uit een dorp in het Gooi dat zijn buurman, die al 26 jaar leuzen roept over Joden en teksten zegt als: “Jodenvolk is niet uit te roeien, te slim en te zakelijk”.

Een meldster bij ADB Amsterdam heeft al jaren een conflict met een buurman over een schutting, maar na aanpak met de woningbouwvereniging bleef hij lange tijd rustig en het feit dat meldster Joods is, heeft hij er nooit bijgehaald. (Zij draagt een davidster en heeft een mezoza.) Dan wordt zij thuis opgebeld, zij herkent de stem die oa zegt: “Jij komt ook aan de beurt Klere Jodin”.

Bij burenruzies wordt vaak verwezen naar de buurtregisseur die de zaak dan probeert te sussen omdat buren elkaar nu eenmaal moeilijk kunnen ontlopen of omdat er geen getuigen zijn. Een enkele keer komt het tot een aangifte; in 2010 deed een Joodse melder in Amstelveen dit toen het inschakelen van de

buurtregisseur niet hielp. Hij werd in het kader van een ruzie over heggen knippen uitgescholden door een buurvrouw, met teksten als: "Jullie rotjoden, jullie zijn te vies om aan te raken". Zijn aangifte werd al na een maand doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie..

Onder **Buurt** rapporteren wij incidenten in de woonomgeving door anderen dan directe burens. Een melder in Utrecht krijgt thuis ongevraagd bezoek voor een 'pastoraal' gesprek van "een keurige heer, een Protestantse pastor zelfs." Als melder "wat nuancerende informatie geeft over het Gaza-incident en Israel", zegt de 'keurige heer': "De joden maken het er zelf naar dat het antisemitisme zo toeneemt."

" 'Verdiene' Joden het dus het antisemitisme ???" vraagt melder zich af. Hij ontmoet steeds vaker een negatief beeld over Joden en Israel, "waardoor je niet meer durft te laten merken als je Joods bent", schrijft hij. Melder vindt dit heel bedreigend en vraagt zich af of wij binnenkort moeten vluchten.

Een meldster die een nagelstudio bezoekt in de Amsterdamse Beethovenstraat krijgt van een styliste de vraag 'of ik ook van die jodenstreken heb'. Gevraagd wat zij bedoelt, antwoordt de styliste: "Gemene zaken doen en oplichten, je weet wel. Dat is een heel normale Nederlandse uitdrukking." De styliste kent de achtergrond van meldster (in Israel geboren, Joods). Meldster zegt haar dat zij hier werk van gaat maken en zeer gekwetst is. De styliste 'begrijpt de commotie niet en bedoelde het niet persoonlijk'. Meldster heeft de bazin hiervan op de hoogte gesteld en haar gevraagd stappen te ondernemen. Zij zegt de bazin ook dat een groot deel van haar klanten uit joodse mensen bestaat, die in die buurt wonen. Maar het gesprek geeft haar weinig vertrouwen in serieuze stappen.

Onderwijs

CIDI telde **7 incidenten op Scholen in 2010, in 2009 waren het er 9**. Ook hier gaat het vaak om langdurige perioden van gepest, meestal door medeleerlingen. Ouders ontdekken dit soms pas na lange tijd. Anders dan bij burenkwesties, lijkt hierbij soms het feit dat melder Joods is *wel* de hoofdaanleiding. Op scholen waar langdurig een Joodse leerling wordt gepest, worden vaak ook andere groepen gediscrimineerd, blijkt uit gesprekken met ouders. CIDI adviseert ouders altijd om dit in een gesprek met de schoolleiding ter sprake te brengen.

Sommige scholen doen een melding het liefst af als een 'incident' of ontkennen dat er 'op onze school' wordt gediscrimineerd. De school pakt de antisemitische pesterij dan niet aan en in een enkel geval keert het zich zelfs tegen de klagende ouder. Mogelijk is de falende aanpak van scholen de reden dat er bij CIDI vooral langdurige pesterijen worden gemeld en blijven goed en snel afgehandelde incidenten onvermeld.

Een vader met een 'herkenbaar Joods' gezin in een vissersdorp bij Den Helder meldt in februari 2010 op aandringen van een bekende pesterijen die al vanaf 2002 gaande zijn. De kinderen worden in en rond de school regelmatig uitgescholden; ook vriendjes van de kinderen worden uitgescholden voor 'jodenvriend'. De school treedt hier niet tegen op. Een leerkracht zegt in het bijzijn van de directrice tegen melder: "Door de manier waarop u erbij loopt lokt u het zelf uit." De kinderen zijn door alle stress vaker en langer ziek. Via de leerplichtambtenaar wordt er een melding van kindermishandeling gestart tegen de ouders. Dit is de culminatie van een uitsluitingproces tegen het hele gezin, dat begon in 2002 toen een dorpeling de Hitlergroet bracht aan een van de kinderen en culmineerde in een steen door de ruit van het gezin. (Ook in 2011 gaat dit alles door; stenen zijn er sindsdien echter niet meer gegooid.)

Twee langer durende incidenten begonnen met anti-Israel pesterijen. CIDI scheidt 'zuiver anti-Israel' uitingen strikt van antisemitische uitingen in bijvoorbeeld e-mails, maar het pesten van een leerling *omdat hij Joods is* en de pester kritiek heeft op Israel, is wel degelijk antisemitisch.

Een melding in januari 2010 betrof **een Christelijke Basisschool**, waar de problemen in november 2009 begonnen. Meldster wil de plaats waar de school staat niet noemen en meldt het incident pas nadat zij haar zoon van deze school heeft gehaald. Het heeft haar zeer aangegepen. Op school is bekend dat haar kinderen een Israelische vader hebben. Een Turkse jongen begon haar jongste zoon in groep 7 hierom te pesten en een andere jongen sloot zich hierbij aan. De directie van de school deed "nagenoeg niets".

Een middelbare scholier in Den Haag meldt zelf, als dit al twee jaar gaande is, een 'patroon' van antisemitische incidenten en anti-Israelische pesterijen op zijn middelbare school. Een voorbeeld van het laatste: "het gangpad voor mij werd geblokkeerd, waarbij de leus 'Pas op, Gaza!' werd gescandeerd". Deze Joodse scholier, die dergelijke pesterijen te verduren krijgt omdat hij Joods is, ervaart dat 'zeker niet als een terloops geintje'. Een voorbeeld van expliciet antisemitische, niet aan Israel gerelateerde incidenten: een

leerling zegt "Heb ik met een jood gepraat? Ik mag helemaal niet met een jood praten!" Deze scholier "kreeg soms het idee dat mijn roepnaam 'jood' was, in plaats van D." Naast 'directe pesterijen' werd hij geconfronteerd met bekladdingen: hakenkruizen op wc-plafonds, 'kk joden' op tafels. De school verwijdert die pas na lange tijd. Deze leerling heeft niet geprobeerd de schoolleiding in te schakelen, "omdat ik het idee heb dat de school haar overgrote moslimpopulatie te vriend wil en moet houden en niet verder kan gaan dan een 'respectcampagne' of zoiets." Dit idee heeft hij onder meer "omdat de school liever algemene termen bezigt zoals discriminatie, in plaats van 'antisemitisme', terwijl de tweede term veel relevanter is". Deze scholier zegt ook: "Door al het bovenstaande heb ik ook overwogen mijn Israelische/joodse afkomst in het vervolg te verzwijgen."

Een middelbare scholier in Maastricht wordt, als hij in de kantine op zijn vader wacht, lastig gevallen door vijf jongens uit een hogere klas die daar naar een voetbalwedstrijd kijken op TV, meldt de vader. Een van de jongens legt een voet in zijn nek, hij vraagt dat niet te doen. Bij een doelpunt wordt hij hard op zijn schouders geslagen. De oudere jongens zitten fysiek heel dicht op hem. Een van hen zegt: "Jij kleine joodse jongen met het gas nog in je longen". Dit groepje heeft de zoon van melder de laatste twee jaar regelmatig lastig gevallen met discriminerende opmerkingen over zijn Joodse afkomst. Tot dan toe heeft hij alles geslikt, maar nu duwt hij zijn kwelgeest weg. Er ontstaat een gevecht, waarbij de vijf jongens hem schoppen en slaan. De leraar die er het eerst bij is, slaagt er niet in het te stoppen. Vier van de jongens houden op als een andere docent hard gaat gillen, de vijfde gaat door met vechten. Melder vertelt dat zijn zoon na dit alles uiteraard helemaal overstuur is en ontzettend kwaad. Hij voelde zich bedreigd en zeer beledigd.

*'Jij kleine Joodse jongen
met het gas nog in je longen'*

Dit is de tweede keer dat het gezin zoiets heftigs meemaakt op school. Twee jaar geleden overleed de vader van melder, en bij het bericht van diens overlijden stond dat hij Joods was. Diezelfde week kreeg **een andere zoon van melder** een aansteker onder zijn neus geduwd en werd er "Heil Hitler" geroepen. De schoolleiding reageerde adequaat, maar deze andere zoon voelt zich op het punt van zijn Joodse opa nog steeds onveilig op school. Na het zojuist gemelde incident met zijn broer wil hij niet naar school en hij wil absoluut niet geïdentificeerd worden met 'joodse zaken'. Melder vertelt ook dat hij en zijn gezin 'van geen van de betrokken ouders iets hebben gehoord of gezien'. Wel gaf een van de jongens aan melder een brief voor zijn zoon: "De strekking komt hierop neer dat (zijn zoon) alles verkeerd gezien en begrepen heeft, dit spijt de schrijver." Dat het ook goed kan, bleek bij een incident dat werd gemeld bij het ADB **Amsterdam**. Na de kennismaking op de nieuwe school wordt de dochter van mevrouw nageroepen met 'hey Israël'. Dit is als een grap gezegd meent de dochter, maar moeder vreest dat de leerlingen weer namen zullen bedenken voor haar dochter als er straks weer iets negatiefs in het nieuws komt. Dochter is nu bang om haar ketting met Davidster naar school te dragen. Nadat er afspraken zijn gemaakt met de vertrouwenspersoon, pakt de school het probleem aan.

Werksfeer

CIDI registreerde in 2010 6 incidenten in de werksfeer; een stijging, want in 2009 was er slechts 1.

De incidenten zijn zeer verschillend. Een Joodse verpleegkundige, verbonden aan een Amsterdams ziekenhuis, wordt van discriminatie beschuldigd als het door haar ingezette thuiszorgteam bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) meldt dat haar patiënt, een 9-jarig met diabetes, door de ouders wordt verwaarloosd. Hij moet zelf zijn medicatie en eetgedrag reguleren, de ouders bemoeien zich er niet mee. Vader, een moslim, stapt naar zijn huisarts en zegt dat deze melding is veroorzaakt doordat hij een Joodse verpleegkundige heeft: hij beschuldigt haar van discriminatie. De huisarts verwijst de jongen meteen door naar een ander ziekenhuis en benadrukt daarbij tweemaal tegenover de behandelend kinderarts dat hij naar een ander ziekenhuis moet vanwege een Joodse verpleegkundige, die hem onheus behandeld zou hebben. Meldster is zeer verontwaardigd, vertelt zij, omdat het laten 'shoppen' van een ouder met AMK-melding indruist tegen het protocol kindermishandeling en omdat de huisarts de aantijgingen dat zij de patiënt onheus zou behandelen omdat zij Joods is, voetstoots overnam en doorgaf. Volgens meldster was bij de gesprekken met deze patiënt een tolk aanwezig en had deze niets gemerkt van onheuse bejegening. Zij overweegt een klacht tegen de huisarts.

Een andere melding betreft de nasleep van een arbeidsconflict. Een werkgever wordt gestalked door zijn ex-werknemer, die hem ongeveer 8500 e-mails stuurt met teksten als “vuile kanker oplichters!” en minstens 80 sms-berichten met als tekst: “Kanker Jood”, vele malen herhaald. De werknemer belt op vreemde tijden op, bijv. om 3 uur 's nachts, en zegt teksten als: “Kanker jood, ik verhaal het op je dochter.” Een van deze telefoongesprekken is ook gehoord door collega's, omdat melder de telefoon op de speaker zette. Melder voelt zich bedreigd en doet aangifte van stalking en discriminatie.

Een andere melder, die een keppel draagt, krijgt in een Noord Hollands stadje een conflict met een klant in de winkel waar hij werkt. Door een fout in een reclamefolder verwacht deze klant extra's, die hij echter niet krijgt. De klant roept daarop: "Het is echt een jodenstreek!" De echtgenote van de klant roept hem tot de orde, maar hij verontschuldigt zich niet echt. Melder is hierdoor zeer van streek en het komt tot een woordenwisseling die zo hoog oploopt dat hij in tranen wegloopt bij de kassa. Een collega neemt het over. Melder is zelf verbaasd dat hij zo aangeslagen is. Hij heeft nog nooit zoiets meegemaakt; hoogstens wordt hij vanaf een afstand nageroepen als hij in Amsterdam is. Hij wil verder geen actie ondernemen, omdat er geen getuigen zijn die hoorden wat er werd gezegd.

Een meldster met een religieus gemengde achtergrond wil geen actie omdat zij bang is. Zij wordt al een half jaar op het werk door een groep islamitische collega's uitgescholden voor kankerjood, vuile jood en verrader omdat zij Joods wil worden. Een collega die inmiddels ontslagen is, bracht haar tweemaal de Hitlergroet. Haar manager steunt haar, maar zij wil absoluut niet dat hij of het CIDI actie onderneemt tegen de overgebleven belagers: dan zou duidelijk worden van wie deze actie komt en zij is bang dat de collega's haar 'iets aan gaan doen'. Zij ziet geen andere mogelijkheid dan ontslag nemen en ander werk zoeken.

Een andere melding gaat over de 'uitsmijter' van een vertrekkende collega: “Vanmiddag werd ik pijnlijk verrast door een naar Amerika vertrekkende collega die beweerde dat in Amerika 'de Joden de media beheersen', en ook de sportbonden, de politiek enz. enz. Hij noemde een aantal namen van grote mediaconcerns en hun volgens hem Joodse CEO's.” Melder wil dit opnemen met een Amerikaans equivalent van CIDI.

Het maatschappelijk domein

Deze categorie omvat antisemitische uitingen die zich voordoen in het maatschappelijk domein. Het gaat bijvoorbeeld om spreekkoren tijdens voetbalwedstrijden of uitingen in de media (anders dan in verslagen en nieuwsberichten). Deze uitingen zijn niet gericht tegen specifieke melders, maar door de aard ervan worden grote aantallen mensen ermee geconfronteerd. Ook uitingen op internet behoren hiertoe; die worden echter niet door CIDI geteld. Cijfers van MDI vindt u bij MDI: antisemitisme vaakst gemelde discriminatiegrond op internet en een bespreking van de omgang met dergelijke uitingen in 1.4 Internet

Sport

Op het gebied van sport noteerde CIDI in 2010 drie incidenten, in 2009 waren dat er acht. De incidenten draaien alle drie om Ajax. Twee ervan hadden een massaal karakter. In februari laat de Amsterdamse burgemeester een supporterstrein met 650 FC-Utrechtsupporters direct na aankomst bij Amsterdam ArenA terugsturen naar Utrecht, omdat een groot deel van de fans antisemitische leuzen roept. In de trein hebben zij ramen en banken vernield en brandblussers leeg gespoten. Tijdens charges van de ME bekogelen zij die met vuurwerk. Tien personen worden aangehouden (klik 2. POLITIE EN JUSTITIE). Begin april schelden ADO-spelers na een verloren wedstrijd tegen Ajax hun tegenspelers uit voor 'kankerjoden'. Ook schoppen zij tegen de tas van een tegenspeler, meldde voetbalcolumnist Borst in zijn column. Volgens Borst heeft Ajax 'deze gebeurtenis angstvallig stil gehouden', hoewel zij het incident *off the record* wel bevestigden. Borst pleitte voor een diepgaand onderzoek tegen de verbale agressie, beledigingen en racisme van deze spelers.

Eind april speelt Ajax in de bekerfinale tegen Feyenoord. Om racistische en antisemitische spreekkoren te voorkomen wordt de wedstrijd in twee delen gespeeld, in Amsterdam en Rotterdam, alleen voor eigen publiek. Maar tijdens de 'Amsterdamse' helft roepen Feyenoordsupporters toch massaal antisemitische leuzen, in het centrum van Rotterdam. De ME komt in actie, er volgen 71 arrestaties. De 71 komen diezelfde

avond nog vrij, de helft na het betalen van een boete van 200 tot 900 euro. De anderen moeten al 7 juli voorkomen. Zeven personen worden veroordeeld; zie voor de straffen onder Justitie. “Zulke teksten worden in de stad niet getolereerd en zeker niet op het Stadhuisplein waar we de doden herdenken”, zei de Rotterdamse burgemeester Aboutaleb na de rellen. Hij kondigde strenge maatregelen aan voor de tweede helft in Rotterdam. Eerder veroordeelde en opgepakte relschoppers kregen een gebiedsverbod voor de Kuip en het stadscentrum. De hoofdofficier van justitie zou in het stadion de spreekkoren toetsen en de politie zou het publiek in de gaten houden met video- en fotocamera's. Feyenoordfans die racistische of antisemitische leuzen scanderen zouden desnoods na afloop worden opgepakt. Bovendien kan de KNVB het duel bij spreekkoren stilleggen en later zonder publiek laten uitspelen. Ook Feyenoord riep de fans op hun 'gezond verstand' te gebruiken.

Demonstraties

CIDI telde in 2010 geen antisemitische incidenten tijdens demonstraties; in 2009 zeven. Het aantal antisemitische uitingen tijdens demonstraties tegen de Israelische actie in de Gazastrook zorgden dat jaar voor een groot aantal meldingen en lag veel hoger dan zeven; wij telden één demonstratie waarbij antisemitische leuzen werden geroepen als één incident, ongeacht hoeveel verschillende leuzen er werden geroepen en hoeveel meldingen er binnenkwamen over die demonstratie. Dit soort demonstraties was in 2010 niet aan de orde.

Wel was het hele jaar door extreemrechts actief met demonstraties. Maar hoewel het belangrijk is om waakzaam te zijn tegen extreem rechts, werden daarbij geen *specifiek antisemitische* leuzen gemeld. Hetzelfde geldt voor de vele extreemrechtse symbolen, vooral hakenkruisen, die in 2010 op allerlei plaatsen in Nederland werden gekrast en geklad. Daarbij is lang niet altijd duidelijk of de daders aan het hakenkruis enige (neonazistische) betekenis hechten. Omgekeerd is het lang niet altijd zeker of het om extreemrechtse daders gaat als een bekladding heel duidelijk is bedoeld als een belediging tegen Joden.

Media

CIDI telde in 2010 zeven meldingen over media als antisemitisch, evenveel als in 2009. In werkelijkheid kwamen er veel en veel meer meldingen binnen van ergerniswekkende uitingen in kranten en op televisie. Soms reageren veel mensen op dezelfde uiting, die lang niet altijd echt antisemitisch is. Wij geven hier een voorbeeld van. Voor de goede orde: dit voorbeeld is **niet** geteld als antisemitisch.

De kerken discussiëren over het 'Kairos-manifest', een vredesverklaring christenen aan Israël, die tegelijkertijd scherp oproept tot een boycot

Versterk eerst de Palestijnse economie

Menno ten Brink
rabbiijn Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam

In de week van Kerstmis is 'een moment van de waarheid, een woord van geloof en hoop vanuit het hart van het Palestijnse lijden' aangeboden aan de kerken in Nederland. Het is het 'Kairos manifest', geschreven door patriarchen en hoofden van de kerken van Jeruzalem, om aandacht te vragen voor het lijden van de Palestijnen en op te roepen om Israël economisch te boycotten, om daarmee de Palestijnen te helpen. Het manifest is geweldig in zijn eenzijdigheid.

De patriarchen leggen de oorzaak van het Palestijns-Israëlisch conflict eenzijdig bij de 'Israëlische bezetting van Palestijns gebied'. Het doel van de ontstellers is om beide volkes-

Bezoek aan een Joods heiligdom in een Palestijnse wijk in Hebron. FOTODAF

Foute foto

Bij artikelen die iets te maken hebben met Israël of Joden worden bijna steevast foto's geplaatst die een stereotype beeld geven van Joden, meestal van 'schilderachtige types' niets te maken hebben met de inhoud van het stuk. Dit steeds herhaalde fotomisbruik schept een vertekend beeld van 'de' Joden, dat sterk afwijkt van de grote meerderheid van Joden in Nederland, Israël en daarbuiten. In januari plaatst Trouw bij de brief van een *liberale* rabbijn, over het zgn. Kairosdocument van *Palestijnse christenen* over de politiek van de *Israelische regering*, een *vrome Jood* die hier niets mee van doen heeft en die op onsympathiek ogende wijze zijn

tong uitsteekt.

CIDI begrijpt dat een fotoredactie soms inderhaast een foto moet vinden, maar probeer eens los te komen van die stereotypen en ander materiaal te vinden, schreef CIDI aan Trouw - overigens lang niet het enige dagblad waar dit gebeurt en zeker niet 'joods-onvriendelijk'.

Hieronder de incidenten die wij wel telden.

Duisenberg

Gretta Duisenberg zegt in een interview aan een blog oa: "Ik vind antisemitie bijna een eretitel." "Als ik zeg dat Joodse mensen in Amsterdam zuid restaurants annexeren, krijg ik weer een golf kritiek over me heen, maar het is wel waar." (Gevraagd waarom zij antisemitie wordt genoemd:) "Dat is de tactiek van de joodse lobby." "De joodse lobby is ongelooflijk sterk in Amerika en hier." "Het wordt tijd dat wij Nederlanders afkomen van het eeuwige schuldgevoel vanwege de Holocaust dat ons wordt aangepraat door de joodse lobby." "De Holocaust mag nooit meer gebeuren, maar in wezen gebeurt het daar nu ook. Er is afscheiding, kolonisatie en een apartheidssysteem. We zijn zo stom geweest om een bewoond stuk land te geven aan de joodse mensen." "Zij zijn zogenaamd het uitverkoren volk. Dat zeiden de nazi's ook over de Ariërs." "We zijn intolerant en agressief. Vroeger waren we tegen de joden. Nu gebeurt in wezen hetzelfde tegen moslims." De Engelse versie bevat teksten waaruit blijkt dat zij zich wel richt tegen Joden en zich niet beperkt tot 'kritiek op Israël en Zionisten': "whenever you have something *against the Jewish people* in Holland, they call you an anti-Semite ." In dagblad De Pers schuift zij alles op foute vertalingen en onjuiste weergave van haar woorden, maar verspreekt zij zich weer. Niettemin deed zij aangifte van smaad en belediging toen Elsevier en Powned haar de 'eretitel' antisemitie gaven. Het Openbaar ministerie besloot geen vervolging in te stellen.

'Iedereen zijn zegje'

Melder schrikt regelmatig van het dagelijkse radioprogramma Zegt u het maar. Omroep Zeeland laat daarin zonder ingrijpen luisteraars aan het woord die stereotype vooroordelen spuien over Joden, bijvoorbeeld 'dat de eigenaren van de Sacks-bank in Amerika, alsmede de pers aldaar Joden zijn, en dat waarschijnlijk daardoor mensen zouden zijn opgelicht'. Een tweede beller betuigde zijn instemming met deze uitspraken. De presentator greep opnieuw niet in en verdedigde zich tegen een geschrokken belster met: "Iedereen in dit programma mag zijn zegje doen." Ditzelfde programma liet keer op keer zonder in te grijpen bellers haatdragende uitlatingen doen tegen homo's, zegt melder.

Jodenkliek

Het dagblad De Stem plaatst op 7 mei 2010 zonder verder commentaar een brief vol complottheorieën over Joden, plus de uitspraak dat nazi's hierin gelijk krijgen: "Het is immers de Joodse lobby in de VS die de

instabiliteit in het Midden-Oosten instandhoudt cq bevordert. Al van voor de oorlog af proberen zionisten hun geluk te bouwen op het ongeluk van mensen (..) Verhagen (..) kent de geschiedenis niet, want wie riepen ook al weer: 'Yankee, Engelsman en Bolsjewiek, dansen naar de pijpen van de Jodenkliek'? In het geval Verhagen lijken deze schreeuwerds alsnog gelijk te krijgen. Helaas."

Bloedsprookje

De Federatie Islamitische Organisaties Nederland organiseert een internationaal Islamcongres in Amsterdam met op de sprekerslijst Salah Soltan, die op 31 maart op de Gazaanse Hamaszender Al-Aqsa TV het zgn.

'bloedsprookje' propageerde met een verhaal over een arts in Damascus en zijn verpleegster, die door Joden waren vermoord om hun bloed te gebruiken voor matzes. In een interview tijdens het congres zegt Soltan over dit verhaal dat het twee eeuwen geleden gebeurde. Na veel aandringen wordt het: dat dit wel elk jaar gebeurt, maar dat niet alle Joden het doen; alleen de Zionisten onder hen doen het.

Joodse kongsi

In zijn programma Business Class zegt presentator Harry Mens: "de politici Rosenthal, Asscher en Cohen, drie joodse mensen, hebben een kongsi gevormd om een Paars kabinet gerealiseerd te krijgen". Samenwerkingstheorieën over Joden, al dan niet met verwijzing naar de antisemitische vervalsing 'De protocollen van de Wijzen van Zion', doen weer opgang. Mens heeft met zijn uitspraak een ernstig vooroordeel over joden geuit, verklaarde het Centraal Joods Overleg. Het nodigde Mens uit voor een gesprek, maar die liet weten daar geen behoefte aan te hebben. In een soort 'excuus' zegt Mens nog: "Ik vind er overigens niets mis mee, dat drie joodse mensen met elkaar lobbyen".

'Berucht oud volk' met zwendelgenen

Het gratis huis-aan-huisblad Triangel in Wijdmeren publiceert artikelen van een schrijver die al in 1996 beboet is en een voorwaardelijke straf van 1 maand kreeg wegens een antisemitische tekst in datzelfde blad; de uitgever kreeg toen een hogere boete. In 1999 werd dezelfde Baalman om dezelfde feiten veroordeeld door de Raad van de Journalistiek. Triangel blijft echter stukken publiceren van dezelfde man. In september 2010 een lange tirade, oa over: "een minder bekende groep (...) die hoewel klein in getal, grote invloed op de Nederlandse samenleving heeft" (..) de "door hen beheerste media", en: "In zich hebben zij de genen van een oud volk berucht om zwendel en parasitisme". Baalman bevestigt meldster desgevraagd dat hij hiermee Joden bedoelt en gaat door met zijn schrijfsels. Na een klacht van meldster plaatste de uitgever een rectificatie: "Uiteraard zijn wij het niet met het stukje eens. En zullen geen stukjes meer van de heer Baalman plaatsen." De gemeenteraad van Wijdmeren spreekt zijn afschuw uit over deze schrijfsels en vraagt de burgemeester om actie te ondernemen. (In mei 2011 accepteert Baalman een aanbod van het OM te Amsterdam; hij betaalt een boete van 300 euro om strafvervolging te voorkomen.)

Ewige Jude

Het VARA-programma Zembla wekt in de uitzending *Wilders: profeet van de angst* ergernis door Wilders' uitspraken over de Koran te vergelijken met uitspraken in de nazi-propagandafilm *Der ewige Jude* over de Talmoed. Ook mensen die absoluut geen Wilders-aanhanger zijn beschouwden dit als antisemitisch, omdat en passant de Jodenvervolging werd gebagatelliseerd.

Boeken, films, exposities

18 maart 2010

De Egyptische spionagethriller *Escaping Tel Aviv* draait in Pathé Arena te Amsterdam: de Israëlische spion Daniel trouwt in Kairo onder valse vlag met Salwa, die denkt dat hij een oprechte Egyptenaar is. Getrouwd zijn met een jood is voor de islamitische Salwa een zonde: "Hoe kan ik je vrouw zijn? Je bent joods; een zondaar." Dan ontvoert Daniel haar en hun twee kinderen naar Israël en toont hij zijn ware monsterachtige aard. Salwa mag terug naar Egypte, maar hun kinderen niet. De Egyptische geheime dienst stuurt een koene agent naar Israël om Salwa en haar kinderen terug te brengen naar Egypte. Maar Daniel en de Israëlische geheime dienst Mossad zijn meedogenloos. Als de vlucht van Salwa en haar kinderen wordt ontdekt, roept de chef van de Mossad woedend: "Het zijn geen joden, dus vijanden. Ze moeten allemaal dood. Geen uitzonderingen." Een greep uit de recensies: "ranzige anti-joodse en anti-Israëlische propaganda aanbevolen voor liefhebbers van rauw antisemitisme" (het Parool) "antizionistische, revanchistische ophitsende propagandafilm" (NRC)

Joods Wilderscomplot

De 'Teledoc' *Wilders, the Movie* (Joost van der Valk en Mags Gavan, VPRO) "suggereert dat achter Wilders een internationaal joods netwerk schuil gaat", klagen kijkers. De film suggereert dit inderdaad, compleet met theorieën dat Wilders gehuwd zou zijn met een Israelische vrouw, een Israelisch paspoort zou hebben

en in dienst zou zijn (geweest?) van de Israelische geheime dienst. De makers zeggen dat hun film 'geen politiek pamflet en ook geen moralistisch of demoniserend statement' is. Hoewel in de documentaire niet expliciet beledigende dingen worden gezegd over Joden/Israëli's als bevolkingsgroep, wordt deze kwestie geteld vanwege de antisemitische reacties die de film heeft opgeroepen op internet.

12 september 2010

Melder bezoekt tijdens monumentendag met zijn joods-Israëli'sche vrouw Schiedam. In een galerie zien zij

een schilderij van Antonius Kostermans: *Bushi Business*. Het suggereert dat Bush wordt gecontroleerd door rijke, machtige Joden en dat er een verband bestaat met de Twin Towers aanslag, en wekt de indruk een foto te zijn van de samenzweerders in actie. Melder: "Wij waren behoorlijk geschokt door het tafereel op dit schilderij." Wanneer zij de galeriehoudster hierop aanspreken, zegt deze zich hier niet van bewust te zijn en stelt zij dat de kunstenaar alleen maar grappig probeert te zijn. Melder en echtgenote proberen haar duidelijk te maken dat deze voorstelling aansluit bij antisemitische

samenzwerings-theorieën en in die context absoluut ongepast is als grappige kunst.

1.4 Internet

Zoals gezegd telt CIDI geen meldingen van antisemitisme op internet (klik hiervoor [MDI: antisemitisme vaakst gemelde discriminatiegrond op internet](#)). Toch komen hier regelmatig meldingen over binnen en wij vinden het belangrijk te zien wat daar de kop opsteekt. In ernstige en hardnekkige gevallen onderneemt CIDI soms ook zelf actie – zie het voorbeeld hieronder en zie voor inmiddels afgesloten dossiers het hoofdstuk Justitie.

De meeste meldingen betreffen 'reaguurders' – mensen die op respectabele mainstream websites rabiate uitingen achterlaten zoals bijvoorbeeld deze, die in december 2010 werd achtergelaten op een christelijke website: "Ik ben Christus dankbaar dat hij Auschwitz weer in ere wilt herstellen. Kunnen de drekjoden tenminste weer de gas, die ze in de laatste 60 jaar zo gemist hebben. Ze willen Christus toch niet, dan kunnen ze beter maar meteen de gaskamers in en de gasleidingen kunnen weer open. Een onbekeerde Jood zien we toch niet in de hemel. dus kunnen ze gelijk maar via de gaskamer het dodenrijk binnen. Dus Hamas, Hamas. alle Joden aan het gas!"

Moderatoren

In 2010 ontbrak nog steeds bij veel sites een knop waarmee men bezwaar kan aantekenen tegen een discriminerende reactie. Dit was bijvoorbeeld het geval op de site van Trouw, merkten wij op na een klacht over een reactie daar. Intussen is dat bij Trouw in elk geval verholpen.

Zo'n knop is niet alleen van belang om foute uitingen zo snel mogelijk verwijderd te krijgen, maar lijkt ons ook in het belang van *mainstream* sites en de organisaties die deze onderhouden zelf. Heel veel melders van uitingen op internet blijven ervan uitgaan dat moderatoren alle reacties lezen voordat deze geplaatst worden. Zij gaan er dan van uit dat moderatoren alle geplaatste reacties in orde vinden, en reageren hun woede over de inhoud af op de redacties van de site - vaak dagbladen of andere bona fide nieuwsbronnen.

Dit voorbeeld gaat over de Volkskrant, maar ook over andere sites komen dit soort klachten. Een melder: "Ik vrees dat de Volkskrant door geen actie te nemen tegen dit soort users een bijkantoorje aan het worden is van stormfront". (Dit is een neonazistische site, red.) Melder schrijft dit over een gebruiker "die zich in de volkskrantopinie regelmatig schuldig maakt aan antisemitisme. Zijn kritiek op Israel, die mogelijk terecht is wordt eigenlijk altijd gevolgd met holocaust ontkenning. (...) deze user heeft al eerder valse citaten van Einstein gepost die alleen te vinden waren op stormfront.org. (een beetje griezelig!)" Moderatoren op grote sites zien niet alle reacties, maar steeds meer moderatoren ondernemen zelf snelle en goede actie als zij antisemitische uitingen op hun site opmerken. Zo verwijderde de redactie van het weblog NJBlog.nl uit zichzelf twee reacties op een nieuwsartikel, waarin de reaguurder onder (veel) meer Europa aanraadt "alle contacten met Israel te verbreken en eens te rade gaan of die preventieve aanval van Hitler op Polen wel een wereldoorlog waard is geweest. (Hitler was ook een Jood! En die mogen dat schijnbaar)" en: "Dat zijn de momenten waarop ik droom: Had dat Oostfront maar een paar jaar langer gehouden. Of wanneer komt nu eindelijk eens die postume nobelprijs voor Adolf Rothschild/Schicklgrüber/Hitler." De alerte reactie van deze moderatoren komt wellicht doordat het blog is verbonden aan het Nederlands Juristenblad. Ook het publiceren van strafbare inhoud is strafbaar.

YouTube

Een mevrouw die op YouTube naar het filmpje 'De opblaaskrokodil' van Ome Henk zit te kijken, krijgt daarbij een lijst grof neonazistische video's voorgeschoteld van 'DJ Adolf'. CIDI neemt contact op met het MDI, waar DJ Adolf een oude bekende is. Meer dan een jaar later is DJ Adolf echter nog steeds actief op YouTube, ondanks herhaalde verzoeken tot verwijdering. Helaas worden op deze manier grote aantallen mensen via *mainstream* websites met discriminatie geconfronteerd, en helaas is de ervaring bij CIDI dat YouTube antisemitische filmpjes vaak pas verwijderd als er aangifte wordt gedaan of daarmee wordt bedreigd.

Cartoons

Na negatieve berichten in de media over Ar Rayaan verwijderd deze stichting teksten met "enige controversiële inhoud" van haar website en neemt daar afstand van. De VVD had Kamervragen gesteld over de subsidie van de gemeente Nijmegen aan deze stichting, die het Sinterklaasfeest zou willen verbieden en een vrouw-onvriendelijke houding zou propageren. Ar Rayaan verwijderde deze teksten, maar niet de antisemitische cartoons die er ook stonden. Na een verzoek hiertoe van CIDI werden ook deze verwijderd. Zie voor cartoons op internet ook hoofdstuk 2. POLITIE EN JUSTITIE.

1.5 Opvattingen in haatmails over Joden

De vraag of pieken van antisemitisme na gebeurtenissen in het Midden-Oosten ook op lange termijn effect hebben, valt niet te beantwoorden als wij niet weten wat voor opvattingen eraan ten grondslag liggen en of die verschillen van het 'normale' antisemitisme uit rustige jaren.

Die pieken veroorzaken ook twee extreme opvattingen bij het registreren van antisemitische incidenten. Aan het ene uiterste staat de opvatting dat alles wat er wordt gezegd na acties van Israelische regeringen valt onder 'vrije meningsuiting' en 'legitieme politieke opinie', en dat dit per definitie *niet antisemitisch kan zijn*. Aan het radicaal andere uiterste staat de opvatting dat alles wat men tegen Israel zegt per definitie *antisemitisch moet zijn*, omdat Israel een Joodse staat is.

CIDI registreert 'zuiver' anti-Israel uitingen, hoe rabiaat ook, niet als antisemitisch. Maar uitingen die antisemitische elementen bevatten worden wel geregistreerd. Voor het onderscheid tussen die twee hanteert CIDI al jaren de – enigszins gewijzigde – door Peter Pulzer (Oxford University) ontworpen toets die te vinden is in Bijlage I, maar de lezer kan misschien niet direct het verband zien tussen die toets en de uitingen die wij op grond daarvan opnemen. Ook een verklaring waarom bepaalde punten worden getoetst kan verhelderend werken.

Bij het maken van dit rapport zijn de criteria uit deze toetsing vertaald in een eenvoudige code, waarmee elke e-mail is gecodeerd en die door middel van een icoon bij de e-mails is gezet (in de separate bijlage met alle meldingen). Daardoor kan de lezer zien waarom een e-mail is opgenomen, en het maakt een vergelijking mogelijk van de 'oogst' aan antisemitische e-mails in verschillende periodes. We lopen de toets puntsgewijs door en geven voorbeelden; zie voor aantallen de grafiek daarna.

Heeft de betrokken persoon die de uitlating deed:

Niet alleen specifieke individuen of organisaties in Israel bekritiseerd, maar ook anonieme collectieven, zoals 'de' Joodse lobby, 'de' Joodse gemeenschap of 'de' Joodse stem?

Een van de kenmerken van racisme is, dat de leden van de gediscrimineerde groep niet worden beschouwd als menselijk individu, maar als onderdeel van het grote geheel waarover men vooroordelen heeft. De daden van een individu of specifieke organisatie worden niet alleen aan die persoon of organisatie toegeschreven, maar aan alle leden van de groep. Een van de meest hardnekkige bronnen van antisemitisme is het idee, dat 'de' Joden geen gewone, loyale inwoners zijn van het land waar zij wonen, maar deel uitmaken van een wereldwijd complot dat tot doel heeft de wereld te overheersen. In zijn meest virulente vorm is dit idee verspreid in de *Protocollen van de Wijzen van Zion*, een antisemitisch geschrift uit de 19e eeuw waar ook de nazi's gebruik van maakten. In hedendaagse antisemitische uitingen krijgt dit vaak de vorm van beschuldigingen dat 'de Joden' of 'de Joodse lobby' de VS of de media in hun macht hebben en gebruiken bij snode machinaties. Voorbeelden uit meldingen:

12-4-10 "De Holocaust is een grote leugen. U plaatst een artikel over een boete, die de AEL heeft gekregen, omdat zij zeggen, dat de joden de omvang van de Holocaust doelbewust verzinnen. Mag je dan niet meer de waarheid verkondigen in Nederland? Zo kun je zien hoe de rechtspraak volledig door joden wordt beïnvloedt."

1-6-10 "De Talmud is Tel Aviv's richtlijn, zo bleek ook gisteren weer. Trotsky alias Bronstein en zijn commie kompanen waren allen Joods en door Joodse bankiers gefinancierd en hun doodseskaders hielpen zo'n slordige 100 miljoen medestervelingen met het voorgoed ophouden met ademen"

Heeft de betrokken persoon die de uitlatingen deed:

De economische positie van Joden, betrokkenheid van Joden bij media of één van de andere zogenaamde Joodse eigenschappen benadrukt of overdreven?

Hier gaat het om klassieke antisemitische stereotypen over Joden en geld (het 'beheersen van de media' hoort o.i. bij het complot om de wereldheerschappij). Voorbeelden uit meldingen:

12-4-10 "De Joden krijgen herstelbetalingen; de Christen-slachtoffers geen stuiver...en het zijn er veel en veel meer"

8-5-10 "Ik ben geen anti Semiet, ik heb wel een hekel aan Zionisten, die Ik zie als massamoordenaars die zelf Hitler hebben gefinancierd en voor geld en macht nergens voor terug deinsden."

Heeft de betrokken persoon die de uitlatingen deed:

De Israelische regering vergeleken met nazisme en het optreden van het Israelische leger met de SS?

Pulzer neemt in dit punt ook Holocaustvergelijkingen op; in dit rapport zijn de twee gesplitst omdat het een zonder het ander kan voorkomen. Hier gaat het om de veel voorkomende slachtoffer-beul omkering, met als doel om Israel, of DE zionisten, of DE Joden, of alle Israelische burgers, te demoniseren door ze 'even erg als de nazis' te noemen, waarbij Palestijnen worden afgeschilderd als 'de nieuwe Joden' die worden onderdrukt door het volgens de uiting nazi-achtige Israel. De vergelijking met de ergste vijanden van het Joodse volk is absurd en uiterst kwetsend: er zijn en waren geen Israelische Einsatzgruppen en zelfs de meest kritische observator kan de daden van het Israelische leger daar niet mee vergelijken. Zeggen dat 'het collectief Israel' / Israeli's / Joden / 'Zionisten' "net zo slecht zijn als de nazi's" is bovendien vaak een opstapje naar het achteraf rechtvaardigen van de Holocaust ('eigen schuld', 'verdiende loon'), of de uitspraak dat alle Israeli's / Joden alsnog dood moeten.

11-3-10 "NU DOEN JULLIE HET ZELFDE MET DE PALESTIJNEN. BLIJKBAAR HEEFT VOORNAMELIJK DE KAPO MENTALITEIT OVERLEEFT EN NIET DE GOEDHEID. JE GEDRAAGT JE NU ALS EEN NATIONAAL

SOCIALIST DUS JE BENT EEN ECHTE NAZIE_HOER !!!!! (..)HOE VEEL KAPO'S HEBBEN HUN EIGEN BUREN HELPEN VERMOORDEN ??????? JULLIE ZIJN DE 1e GENERATIE " INCEST SLACHTOFFERS" EN NU ZIJN JULLIE GENERATIE 2 ZELF AAN HET VERKRACHTEN. SLACHTOFFERS WORDEN DE NIEUWE DADERS. BLIJKBAAR GELD DAT OOK VOOR HET VOLK ISRAEL"

27-6-10 "Joden zijn verantwoordelijk voor de (vroegtijdige) dood van vele tientallen miljoenen wereldburgers! Joden zijn de SS ers en de Nazi's van het midden-oosten."

20-8-10 "Maar ja, de SS, smeerlappen als ze waren (voordat jullie mij voor nazi uitmaken), had toch nét wat meer fatsoen dan het Israelische leger. Dus Israel: Gewoon 6 miljoen Palestijnen vergassen,"

Heeft de betrokken persoon die de uitlatingen deed:

Het optreden van Israel / het Israelische leger / Joden enz. "Holocaust" of "genocide" (of "erger dan" die twee) genoemd, of plaatsen als Gaza "getto" of "concentratiekamp"?

Ook deze vergelijking is absurd en kwetsend, en bagatelliseert de moord op miljoenen. Er is geen genocide op Palestijnen en zo'n planmatige volkenmoord is er ook nooit geweest. Er zijn en waren geen Israelische gaskamers en concentratiekampen, en het totale aantal doden door het conflict aan beide zijden is ongeveer gelijk aan of minder dan het aantal moorden dat de nazi's in een paar dagen pleegden. Zeggen dat de behandeling van de Palestijnen even erg of *erger* is, impliceert dat men de moord op miljoenen geen groot verlies vindt. Hier blijkt ook dat het hele Joodse volk verantwoordelijk wordt gehouden voor de acties van Israel. Die laatste worden vaak met terugwerkende kracht gebruikt om de Holocaust of zelfs duizenden jaren van vervolging te rechtvaardigen. Verder geldt hiervoor hetzelfde als voor het vorige punt. Ook andere vormen van Holocaustontkenning zijn hierbij opgenomen.

28-12-10 "sinds de volkerenmoord op palestijne waaronder honderden vrouwen en kinderen alsmede de moord op 9 turkse onderdanen weet ik wel beter"

31-5-10 "De Israeli's hebben nu hun eigen ghetto van Warschau ingericht: de Gaza; ze voeren hun eigen Blut-und-Boden politiek: de Westbank"

31-5-10 "Israel is bezig een derde wereldoorlog uit te lokken en plegen genocide op de palestijnen"

Heeft de persoon die deze uiting deed:

Met twee maten gemeten, bijvoorbeeld beter gedrag van Israel geëist dan van andere landen in deze wereld, of om sancties gevraagd die uitsluitend tegen Israel gericht zijn?

Waar het hier om gaat is: meet de persoon met twee maten, eist hij dat Joden/Israeli's enz. beter zijn dan anderen, meestal omdat 'ze geleerd moeten hebben van de Holocaust'? Achter die laatste uitspraak gaat niet alleen de misvatting schuil dat 'lijden moet louteren', maar ook het idee dat de Holocaust was bedoeld om de Joden 'een lesje te leren' of te straffen .

31-1-10 "laat dit weer eens precies zien welke lessen er niet getrokken worden uit het verleden. Een land dat zich zo zielig vind na de Holocaust en de vijandigheid van buurlanden, zou toch echt beter moeten weten. (...)Rechten van de mens hebben volstrekt geen waarde. Tenzij Israëliërs natuurlijk alleen als mensen beschouwd worden en Arabieren niet."

1-6-10 "Israël heeft veel geleerd van de Nazi's en slaagt er zeer goed om deze te imiteren. Verwonderd dat het antisemitisme groeit ?? Dat swastika's op Joodse graven worden geschilderd ??"

2-6-10 "Als je nu ziet hoe de Joden in Israel tekeer gaan tegen de Palestijnen en zelfs op internationaal terrein, dan kun je alleen maar concluderen, dat men in WO II erg goed heeft opgelet! Ze imiteren niet alleen zaken, ze zijn creatiever en weten op die manier een compleet volk in ieder geval op geestelijk vlak zo te onderdrukken dat er wel weer opnieuw oorlog moet komen!"

Niet genoemd door Pulzer, wel door ons geteld als antisemitisch:

Wordt de Holocaust met terugwerkende kracht gerechtvaardigd met Israelische acties, en/of wordt er gezegd dat er toen niet genoeg Joden zijn vermoord of dat alsnog alle Joden/Israeli's enz. dood moeten?

25-12-10: "het was voor de Duitsers een afrekening voor alle leed die de Joden het Duitse volk hadden toegebracht. (..) Wat het nog erger maakte, dat is dat Joodse mannen zich vaak op bestiale wijze vergrepen

aan vrouwen die hun niet toebehoorden, daarom maakten ze zich zo vreselijk gehaat ! Nog steeds maken Joden zich belangrijk, laten het zware werk door anderen doen en leven vaak gewoon voor hun plezier ! Nee, men kan Hitler 1000 maal een gestoorde of een gek noemen, wat gebeurde was niet voor niets of voor de lol. Hitler was gewoon een instrument van God, de Joden deden gewoon of ze gek waren en luisterden niet meer naar hun God. Ze hadden wat ze hebben wilden, de rest was hun allemaal worst en het gewone volk kon doodvallen of te wel kreperen !"

31-5-10 "Moordenaars!! Smerige vieze vuile verradelijke gore tyfuskankerjoden!!! Een hulpkonvooi aanvallen in internationale wateren had ik zelfs van jullie ratten niet verwacht! Jullie bewijzen keer op keer het gelijk van Hitler om jullie uit te roeien, ik hoop echt dat jullie smerige ondersoort wordt vernietigd op wat dan voor manier dan ook. Op dit moment zijn jullie voor mij nog erger dan die tyfus moslimterroristen, echt waar.. Dood aan jullie!!!!!! En nu niet het zielige vervolgd (kut)volkje gaan spelen; wat jullie nu over jullie heen gaan krijgen hebben jullie kankerjoden aan jezelf te danken, no mercy! Er moeten weer duizenden gaskamers gebouwd worden anders zal er nooit vrede zijn in het midden oosten"

31-5-10 "Ik hoop dat alle israeliers sterven vuile vieze joden dat jullie zijn. Wat hitler al ooit had gezegd: jullie zullen spijt krijgen dat ik niet alle joden heb vermoord.. Kunnen jullie wel tegen onschuldige mensen die de Philepijnen willen redden. Krijg allemaal de tering Idiote JODEN"

31-5-10 "heel triest Je zou haast verlangen dat Hitler nog aan de macht was."

1-6-10 "En iedere aanhanger moet worden berecht wegens steun aan oorlogsmisdadigers. dat werd na WO II ook gedaan met de nazi's, en jullie zijn geen haar beter. De schuldigen van de oorlogsmisdaden mogen van mij trouwens best de gaskamer krijgen, ze verdienen niet beter"

Niet bij Pulzer, wel geteld:

Klassieke antisemitische stereotypering van Joden als duivels, het kwaad zelf, bron van alle kwaad.

12-4-10 "Joden zijn op twee benen lopende monsters (..) Het wordt tijd, dat er een ze Hitler opstaat, maar dan wel een, die niet zelf joods bloed in zijn aderen heeft en dat volk totaal vernietigd. Niets erger dan joden."

12-4-10 "Israelis gedragen zich soms erger dan Nazi's ooit gedaan hebben.(..) Of waarom stuur je niet een lijst van Christen- slachtoffers van 2000 jaar Joodse haat en van Joodse acties waaronder hun rituele moorden van Christen kinderen (wiens bloed zij met hun matzes vermengden en met hun bloed hun Passover vierden! ...is vast niet waar nou? ...), die vastgelegd is in hun Talmud, gedurende 2000 jaar? Waarom worden die Christen slachtoffers van Joden in het verleden, inclusief Jezus Christus en alle profeten die zij hebben vermoord, etc. niet net zo herdacht als de Joodse slachtoffers..alsof die Joden een soort Übermensch zijn! Dat vinden Joden van zichzelf (maar Hitler wordt er op aangesproken, en de Joden die het in hun Talmud onderwijzen - deze superioriteit van Joden en deze minachting voor niet Joden die zij goyim noemen, beesten...die als beesten mogen worden behandeld...worden daar nooit op aangesproken."

31-5-10 "Jullie optreden tegen activisten is het zoveelste bewijs dat jullie joodse zionisten een intolerant, racistische en onmenselijk ras zijn. Jullie hebben geen respect voor anderen, zijn arrogant en onverbeterlijk. Jullie verdienen geen respect. Jullie zijn de geïnfecteerde kanker op het lichaam van de menselijkheid."

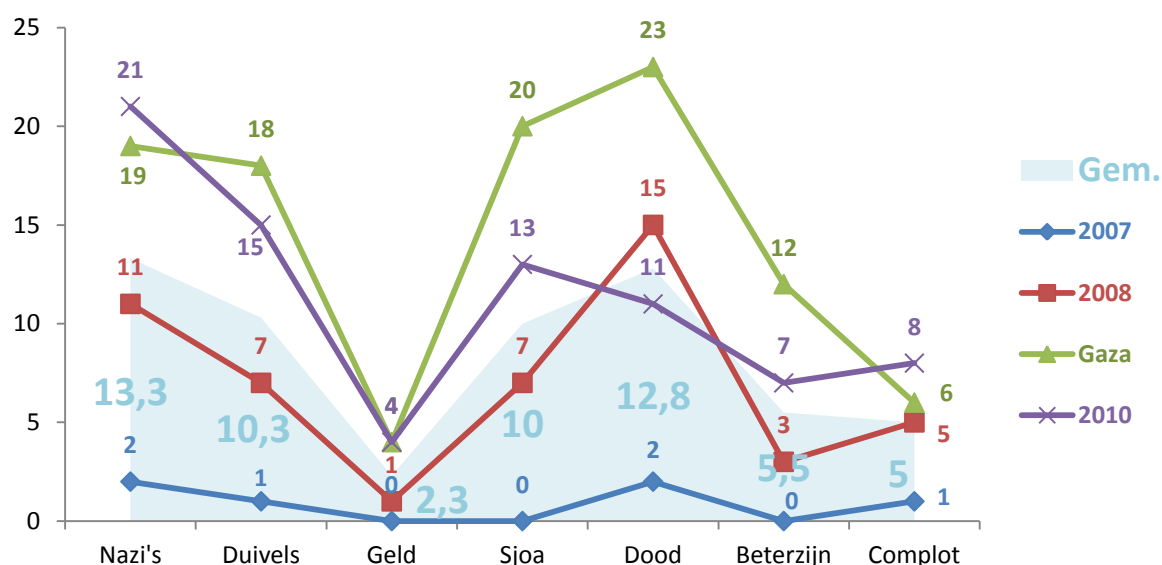
31-5-10 "De Joden zijn verantwoordelijk voor veel onterecht lijden. Het wordt de hoogste tijd dat we de Joden aan hun lot overlaten. (..) Hierin wordt weer eens duidelijk dat het moorden de Joden in het bloed zit. Onderdrukkers en manipulators zijn jullie. Maken jezelf schuldig aan misstanden waar je graag anderen van beschuldigt. (..) Ik ben geen antisemiet maar word wel ontzettend boos op de ellende die door de Joden wordt veroorzaakt. En het voortdurend wijzen naar anderen die eraan schuldig zouden zijn."

1-6-10 "Beloofde land. Ja, ja, beloofd door de duivel zeker. En het is weer iemands anders zijn schuld, zo zeggen jullie daar, in dat gepikte landje van jullie. Wat zijn jullie toch ziek daar, in dat zielige landje van jullie. Weten jullie wel, dat jullie inmiddels daders zijn geworden?"

De opvattingen in beeld

Wie één antisemitisch vooroordeel tegen Joden koestert, maakt zich gemakkelijk andere eigen. In de e-mails die in 2010 en de eerder op deze manier geanalyseerde periodes 2007, 2008 en tijdens Gaza¹ werden gemeld, worden bijna altijd meerdere van de bovengenoemde opvattingen tegelijk geventileerd. Hieronder is het aantal gebezigde opvattingen per periode afgezet tegen een gemiddelde over het totale tijdvak 2007-2010. Omdat het soms om kleine aantallen gaat, kunnen aan een telling geen harde statistische conclusies worden verbonden. Het gaat hier slechts om een inhoudsanalyse, en niet om tellingen. De grafiek hieronder geeft echter wel een beeld van de ontwikkeling, vooral bij opvattingen waarin de verschillen groot zijn.

Gebezigde antisemitische opvattingen in e-mails

In het jaar 2010 werden er bijna evenveel antisemitische e-mails geteld als in de Gazaperiode. Er is wel een lichte daling in het aantal gebezigde antisemitische opvattingen per e-mail. De trend hiervoor is hetzelfde als voor bijna alle incidenten: er is een daling in 2010, maar wij zijn nog niet terug op het niveau van het rustige jaar 2008.

Tijdens de Gazaperiode steeg het aantal antisemitische uiting over de hele linie, maar op drie punten was de stijging onevenredig groot. In 2010 werd het beeld voor geen van die opvattingen geheel genormaliseerd. De grootste uitschieter vormde ook in 2010 de uitspraak dat 'de Joden het kwaad zijn' (in de grafiek afgekort tot 'Duivels'). Die werd in 2010 nog steeds 15 keer gedaan. In de 27 dagen van de Gazaperiode gebeurde dat 18 keer, tegen éénmaal in het hele jaar 2007 en 7 in 2008. In 2010 lag het aantal malen dat dit werd gezegd nog steeds onevenredig hoog.

Holocaustontkenningen, resp. Holocaust ontkennende of bagatelliserende vergelijkingen kwamen in 2010 13 keer voor; wel minder dan in de 'Gazadagen' (20 keer), maar nog steeds bovengemiddeld meer dan in 2007 (0) en 2008 (7).

In 2010 werd de morele lat voor Joden 7 maal hoger gelegd dan voor anderen en werd gezegd dat Joden beter moeten zijn dan anderen, 'omdat zij hun lesje geleerd hebben moeten hebben'. Dat was substantieel minder dan tijdens de Gazaperiode (12 keer), maar nog steeds veel vaker dan in 2007 (0) en 2008 (3). Het enige punt dat verbeterde, was de opvatting dat Joden de Holocaust en antisemitisme nu verdiend hebben en alsnog allemaal dood moeten: dit werd zelfs iets minder vaak gezegd dan in 2008.

¹ Omdat tijdens de Gazaperiode (slechts 1 maand!) vrijwel evenveel e-mails zijn geteld als in heel 2009, is dat jaar niet opnieuw geanalyseerd

2. POLITIE EN JUSTITIE

In de jaarlijkse antisemitismereportage bericht CIDI traditioneel over de aangiftes die door CIDI zijn gedaan, over de juridische afwikkeling van antisemitismezaken in het algemeen en over rechtszaken. Een paar voorbeelden kwamen al aan de orde bij de betreffende incidenten.

De bestrijding van antisemitisme mag niet worden overgelaten aan Justitie alleen. Maar zeker als het aantal antisemitische incidenten stijgt en grote aantallen mensen ermee worden geconfronteerd, heeft het optreden van politie en justitie tegen de daders een belangrijke maatschappelijke functie. Goed en **zichtbaar** optreden van politie en justitie is een belangrijk signaal naar (potentiële) daders dat zulke uitwassen niet worden geaccepteerd. Het is echter zeker zo belangrijk voor rechtstreekse slachtoffers en leden van de getroffen groep én voor de maatschappij als geheel. Vooral grootschalige en zeer publieke incidenten (bijvoorbeeld voor een televisiecamera) wekken een gevoel van maatschappelijke onveiligheid als daarbij onvoldoende (zichtbaar) wordt opgetreden. De ervaringen met de justitiële aanpak en afhandeling van antisemitisme zijn echter al jaren wisselend en complex.

Veel politiekorpsen leken in 2010 alerter op te treden tegen antisemitisme, maar de reacties leken per plaats nog steeds te verschillen. Toen bij een gezin in een klein dorp een grote steen door het raam werd gesmeten, 'wilde de politie niet komen' volgens onze melder. Bij een verstoring van de Nationale Dodenherdenking in Uithoorn kreeg het ADB de indruk dat de daders bekend waren bij de politie, maar er leek geen vervolg te komen in deze zaak. In 2011 trad de politie in Utrecht echter bij een vergelijkbare verstoring juist uitstekend op: aanwezige politiemannen gingen meteen achter de daders aan en nadat zij waren opgepakt, handelde Justitie in Utrecht ook snel de zaak af.

Nog steeds worden de slachtoffers niet in alle plaatsen goed en tijdig geïnformeerd door politie en justitie. Zij krijgen dan het ontmoedigende idee dat er niets met hun aangifte gebeurt. De noodzaak van goede informatie leek in 2010 echter op meer plaatsen door te dringen en sommige politiekorpsen (Rotterdam bijvoorbeeld) informeren naar onze ervaring bovengemiddeld goed.

De verschillen in optreden kunnen deels zijn veroorzaakt door de werkdruk van het moment in de betrokken plaats, maar het discriminatiebeleid van de gemeente kan een groot verschil maken. Dat bleek bijvoorbeeld bij de enige grootschalige incidenten in 2010, allebei met voetbalfans. De burgemeesters van Rotterdam en Amsterdam bemoeiden zich – als hoofd van de politie - in 2010 actief en goed met het politieoptreden tegen rellenende voetbalfans en in beide plaatsen handelde Justitie de zaken tegen arrestanten snel af.

Rotterdam deed het ook in dit opzicht heel goed. Al op 7 juli staan Feyenoordsupporters terecht die tijdens de bekerfinale tussen Feyenoord en Ajax op 25 april in het centrum van Rotterdam massaal antisemitische leuzen scandeerden en slaags raakten met politie en ME. Er werden toen 71 personen gearresteerd. De helft van de arrestanten betaalden diezelfde dag nog een boete van tweehonderd tot negenhonderd euro. Op 7 juli veroordeelde de Rotterdamse rechtbank zeven personen, waarvan drie wegens belediging van politieagenten: twee kregen een boete, de derde 20 uur werkstraf (drie anderen werden hiervan vrijgesproken). Een persoon kreeg 40 uur werkstraf voor het beledigen van een groep mensen (antisemitisme) en een ander 80 uur wegens opruiing. De anderen kregen boetes.

De FC Utrechtfans die zich op 28 februari voor de wedstrijd Ajax-FC Utrecht in Amsterdam misdroegen, kwamen op de valreep nog binnen datzelfde jaar voor tijdens een themazitting discriminatie in december. De Amsterdamse rechtbank veroordeelde drie van hen tot werkstraffen van zestig tot 150 uur wegens geweldpleging tegen de ME en twee daarvan bovendien wegens het roepen van antisemitische leuzen. Zij riepen "Kankerjoden", "Hamas, Hamas, alle Joden aan het gas" en "Jullie zijn allemaal kankerjoden, jullie gaan dood. Vieze kankerjoden". Zij behoorden tot de supporters die door de politie werden teruggestuurd, ook vanwege het vernielen van de trein. Hun straffen zijn relatief hoog. "De samenleving stelt met toenemend ongenoegen vast dat het bij sommige voetbalwedstrijden gebruikelijk is geworden dat bezoekers zich gewelddadig gedragen en dat het daarom noodzakelijk is dat geharnaste politiemensen worden ingezet om de orde te handhaven; dit ten koste van de samenleving en ten koste van de capaciteit op straat", zei de rechtbank in het vonnis. Naast hun taakstraffen kregen deze supporters ook een

voorwaardelijke celstraf van een maand opgelegd, met een proefperiode van twee jaar. In die twee jaar hebben zij een stadionverbod.

Wisselend optreden zien wij vooral bij Justitie. Goed gedocumenteerde aangiftes komen soms jarenlang niet tot een rechtszaak. Een voorbeeld dat CIDI in de vorige Monitor nog noemde was de onbegrijpelijke traagheid van het Openbaar Ministerie in Amsterdam om een beslissing te nemen over vervolging van de Arabisch-Europese Liga (AEL) wegens Holocaustontkenning. Deze zaak is in 2010 eindelijk aangepakt. Op 4 februari 2006 plaatste de AEL op haar website een cartoon waarop Anne Frank is afgebeeld in bed met Hitler met de tekst: 'Schrijf dit maar op in je dagboek, Anne.' De andere toont Joden temidden van lijken onder het bordje Auschwitz. De ene Jood zegt: 'We moeten op een of andere manier uitkomen op zes miljoen!' De ander: 'Ik denk niet dat dit Joden zijn.' Een dag na publicatie van de AEL-cartoons deed het CIDI aangifte wegens 'opzettelijke belediging op grond van ras, godsdienst en levensovertuiging'.

Het OM nam pas in augustus 2009 een besluit over de vervolging hiervan, nadat CIDI diverse malen had verzocht om informatie en na publiciteit in de media. De AEL ging intussen drie jaar door met het publiceren van antisemitische uitingen. Uiteindelijk kreeg de AEL van het OM twee weken om de cartoon weg te halen. Had de AEL dit gedaan, dan zou zij niet vervolgd zijn. Maar de AEL zette integendeel de cartoon bewust ook op een andere site en werd dus vier jaar na dato alsnog vervolgd.

Op 22 april 2010 sprak de meervoudige strafkamer in Utrecht de AEL vrij. Hij accepteerde de verdediging van de AEL, dat zij de cartoons zouden hebben geplaatst om te laten zien hoe kwetsend de door derden gepubliceerde Mohammedcartoons voor de AEL waren geweest.

Het OM ging in beroep tegen deze vrijspraak. In augustus 2010 veroordeelde de Arnhemse rechtbank de AEL alsnog tot een boete van 2500 euro, waarvan 1500 voorwaardelijk. De Arnhemse rechtbank stelde voorop dat 'de louter subjectieve intentie van verdachte niet beslissend is. Als bepaalde uitlatingen in hun context moeten worden beschouwd, dan moet die context voor derden kenbaar zijn en moet naar objectieve maatstaven de context zodanig zijn, dat het beledigende karakter van de betreffende uitlating wegvalt'. Dat was in deze zaak niet zo, omdat de cartoon ook zonder enige toelichting op een van de AEL-sites had gestaan. De cartoon was bovendien zonder meer 'onnodig grievend', oordeelde het hof. De tekenaar werd niet veroordeeld, omdat het OM hem had toegezegd dat hij niet vervolgd zou worden. Overigens heeft de AEL cassatie aangevraagd bij de Hoge Raad.

CIDI deed aangifte van antisemitische spreekwoorden tijdens een anti-Israeldemonstratie in Amsterdam in 2009. Hoewel de 'Hamasleus' op video is geregistreerd en duidelijk te horen is, werd hierop geen actie ondernomen omdat de politie 'niets had gehoord' en geen daders kon opsporen.

In januari 2010 kwamen bij CIDI veel meldingen binnen over een filmpje op GeenStijl, waarin een jongen zegt: "de joden moeten uitgeroeid worden", en "...dan wil ik gelijk djoeken, prikken. Ik heb kraspen hier." CIDI deed aangifte. Veel melders konden maar moeilijk begrijpen waarom het zo lang duurde voor deze jongen, die minuten lang goed zichtbaar in beeld was, werd opgespoord en vervolgd. (In 2011 werd de jongen veroordeeld tot 16 uur werkstraf voor het discrimineren van Joden, plus 40 uur voorwaardelijk, plus nog 40 uur werkstraf voor andere strafbare feiten die hij had gepleegd.)

In maart plaatste een reaguurder op de nieuwssite van Elsevier meerdere uitingen waarin onder meer: "Jammer dat Adolf z'n werk niet wat beter heeft gedaan, dan hadden we nu geen joden meer en dus ook geen probleem. De Zionisten ZIJN het probleem in het Midden-Oosten. Allemaal aan het gas, stuk voor stuk of met z'n allen..... einde probleem", "Ga lekker de reet van die Nyutaabru likken, want daar zijn jullie Smouzen goed in" en: "Wil je m'n adres weten? Mislukte rot-smous? Schiet me maar dood..... Vieze Zionist!" Deze reacties werden snel verwijderd door de moderators, die uitstekend reageerden. De uitingen waren echter vastgelegd en in april 2010 deed CIDI aangifte van deze herhaalde, rabiate inhoud op een mainstream website.

In april deed CIDI aangifte tegen Stormfront wegens haatzaaiende berichten over Joden en over Marokkanen. Over Joden wordt onder meer een nepcitaat geplaatst op de neonazisite - een moderne versie van de eeuwenoude vervalsing die Joden beschuldigt van een 'wereldcomplot'. Een voorbeeld uit dit

nepcitaat: "Iedere jood een koning, iedere christen een slaaf. Wij wekten anti-Duitse gevoelens in Amerika, welke tot de 2de wereldoorlog als gevolg hadden. [sic] Ons einddoel is de uitbraak van de 3e wereldoorlog. Deze oorlog zal onze strijd tegen de Gojim voor alle tijden beëindigen. Dan zal ons ras onafgebroken de wereld beheersen". Dit 'citaat' wordt toegeschreven aan de niet bestaande 'Rabbijn Emanuel Rabinovich' en is afkomstig van de zo genoemde "Our Race Will Rule Undisputed Over de World"-speech, een bekende antisemitische vervalsing. Het wordt al sinds de jaren '50 gebruikt om Joden in een slecht daglicht te stellen. (Het aanpakken van discriminatie blijft problematisch en moet nog steeds incident voor incident gebeuren, ook bij sites waarop vrijwel uitsluitend discriminerende berichten staan. In deze zaak liet Justitie in 2011 weten dat 'het niet mogelijk was de plaatser of uploader op te sporen omdat de site in de VS wordt gehost'.)

Op 22 oktober 2010, drie jaar na een aangifte door het Meldpunt Discriminatie Internet en de politieinval in zijn woning, staat een 30-jarige Hagenaar terecht voor het bezitten en verspreiden van discriminerende en haatzaaiende muziekteksten. De nummers, met titels als Ruhm und Ehre, Unsere Antwort en Heil dem Führer, stonden op de computer die de politie bij hem in beslag nam. Op de computer trof de recherche ook liederen aan waarin Adolf Hitler en het naziregime worden verheerlijkt en joden worden doodgewenst.

Wel snel liep de aangifte van CIDI in juni 2010 tegen een twitteraar die bij herhaling beledigende en haatzaaiende uitspraken over Joden verspreidt, zoals: "Kill all Jews. #siegheil", "reden waarom het Joodse volk tot de laatste man vergast moet worden", "we gaan die kankerflikkers van de aardbodem wissen!" en: "Als de Fuhrer nou zijn werk had afgemaakt was dit niet gebeurd. #siegheil". Hij gebruikt ook de nazicodes 18/88. (88, tweemaal de 8ste letter van het alfabet, H, staat voor Heil Hitler; de 1 en de 8, ook gevoerd door de neonazistische terreurorganisatie Combat 18, staan voor de eerste en achtste letter dus AH, Adolf Hitler.) Als andere gebruikers hem hierop aanspreken, reageert hij met: "Ik blijf bij m'n mening: Joden zijn tuig." CIDI doet aangifte, voor zover bekend is dit de eerste aangifte naar aanleiding van tweets in Nederland. Na een bezoek van de politie verwijderd een vriend van de twitteraar de betreffende tweets en plaatst deze een tweet dat het een grap was. Maar later zegt de twitteraar zelf: "Ik blijf nog steeds bij m'n mening al mag ik deze niet meer verkondigen op het internet." Op 8 november wordt de (minderjarige) twitteraar een voorwaardelijke taakstraf opgelegd van 40 uur.

In oktober deed CIDI aangifte tegen de uploader van de antisemitische haatrap "Ren vieze Jood" op het gratis videokanaal YouTube, en tegen YouTube zelf wegens het maandenlang laten staan hiervan ondanks verzoeken tot verwijdering. De rapper, die zich een 'Mokro met een gun' noemt, beschrijft in detail de moord op vier joden in Beverwijk ('een feestdag'), geïllustreerd door een gewelddadige cartoon. Het filmpje was ruim 6600 keer bekeken. YouTube reageerde niet op verzoeken de video te verwijderen, en reacties als 'ha ha ha kankerjood, hoe was het in de jaren '40 voor je pa en opa?' bleven maandenlang staan. Pas na publiciteit in onder meer de Telegraaf en Spits verwijderd YouTube eindelijk het filmpje en het profiel van de uploader. Justitie onderneemt daarom geen actie.

3. BEOORDELING

Na de relatief rustige jaren 2007 en 2008 steeg het aantal antisemitische incidenten in Nederland plotseling en verontrustend in 2009 tijdens de Gaza-actie. Hetzelfde gebeurde in andere West-Europese landen. Terwijl in rustige jaren elk land zijn eigen 'basis-antisemitisme' heeft, in het ene land dalend en in een ander land stijgend, veroorzaakt geweld in het Midden-Oosten in elk land een piek, ongeacht de 'normale' dynamiek.

Daarna moest 2010 het jaar worden van '*back to normal*'. Inderdaad was er overal, ook in Nederland, een substantiële daling – maar anders dan in andere landen bleef het aantal incidenten in Nederland nog steeds hoger dan in 2008. Dit valt niet simpelweg toe te schrijven aan het Mavi Marmara-incident. Dat veroorzaakte in Nederland een lichte piek, datzelfde gebeurde in landen waar het antisemitisme daalde naar het 'normale' niveau of lager. Hier lijkt het antisemitisme van eigen grond een rol te spelen.

3.1 Meer onveiligheid in buurt, school en werkplaats

In 2010 viel voor het eerst op dat het aantal incidenten in de directe omgeving niet te reageert op gebeurtenissen in het Midden-Oosten. Het vertoont een kaarsrechte, gestaag omhoog kruipende lijn en was in 2010 weer licht hoger dan het jaar daarvoor. Het zijn elk jaar kleine verschillen, maar intussen is het van 13 incidenten in 2007 ongemerkt omhoog gekropen naar 23 in 2010; een stijging van 77 procent in vier jaar. Dit kan er op wijzen dat iets van de te vaak gehoorde anti-Joodse vooroordelen ook in normale tijden blijft hangen.

In dit verband is het extra zorgwekkend dat het niet gaat om onpersoonlijke e-mails, maar om relaties met bekende burens, collega's en medeleerlingen. Waarschijnlijk hebben de leuzen postgevat in de normale verhoudingen tussen mensen. Dit kan een verklaring zijn van de angst om aangifte te doen: blijkbaar voelen melders zich in hun eigen leefomgeving niet meer veilig en hebben zij onvoldoende vertrouwen in de bescherming die de staat en maatschappelijke instellingen te bieden hebben.

CIDI kreeg in 2010 veel signalen dat dit het geval is. Vaak wilde men een antisemitisch incident wel melden als een waarschuwing over wat er gebeurde, maar liet men CIDI weten geen behoefte te hebben aan acties waardoor de omgeving zou merken dat het incident was gemeld. Dit bleek vooral bij antisemitisme op scholen: de moeder die *zelfs nadat zij haar kind van de betreffende school had gehaald*, nog steeds niet wilde dat bekend werd om welke school in welke plaats het ging, en de middelbare scholier die overwoog voortaan maar te *verzwijgen* dat hij Joods is.

Als deze ontwikkeling zich ongehinderd kan voortzetten, vermindert de meldingsbereidheid nog meer en wordt het inzicht in het niveau van antisemitisme nog verder vertroebeld. Goed en zichtbaar optreden hiertegen is van groot belang. Dat zal niet alleen van justitie moeten komen: vooral scholen moeten leren beter om te gaan met antisemitisme en andere vormen van discriminatie, en mogen dit in geen geval afdoen als 'een eenmalig incident' of 'gewone pesterij'. Uitspraken als "Door de manier waarop u erbij loopt lokt u het zelf uit" horen in een school niet thuis. Antisemitisme is nooit een legitieme reactie op wat dan ook, evenmin als andere vormen van discriminatie. Zolang er scholen zijn die volhouden dat 'dit op onze school niet voorkomt', twijfelt CIDI aan het nut van de afgekondigde plicht voor scholen om geweldsincidenten te melden.

3.2 Plotseling overvallen door agressie

Bij een analyse van de ontwikkeling van de verschillende soorten incidenten bleek dat de piek van 2009 het meest direct te zien was in rechtstreekse confrontaties met agressie in het dagelijks leven. *Real Life*-incidenten, geweld tegen personen en Joodse instellingen, stegen plotseling en dramatisch in 2009 en zakten in 2010 even snel weer naar het oude niveau. Deze bliksemsnelle reactie is verontrustend en

versterkt het gevoel van onveiligheid bij Nederlandse Joden. Op acties in het Midden-Oosten heeft men geen invloed en zij zijn ook moeilijk te voorspellen: dit geeft het gevoel dat men voortdurend waakzaam moet zijn voor een plotselinge ‘overval’ van antisemitische acties. Dit bleek ook in 2010: onmiddellijk na de enterende van de ‘flotillaschip’ Mavi Marmara werd de synagoge in Amersfoort met rode verf beklad.

Het is schrijnend dat Justitie zover bekend bij niet één van deze snelle acties de daders heeft opgespoord en gehoord. Dit vergroot het gevoel van onveiligheid en het idee dat aangifte doen geen zin heeft. Ook in 2010 wilde het bestuur van een synagoge (in Utrecht) een bekladding stil houden uit vrees voor *copy cat* incidenten. Deze vrees is begrijpelijk: een week voor deze bekladding was in Amersfoort op precies dezelfde manier een synagoge beklad en de daders zijn nog steeds niet opgespoord. CIDI bepleit een snelle inzet van ‘lokjoden’ en beter cameratoezicht op momenten en plaatsen waar dit gevoel van onveiligheid terecht de kop opsteekt. Ook zouden beleidsmakers veel meer inzicht kunnen krijgen, onder meer in de relatie tussen incidenten, als justitie bij aangifte duidelijk het soort discriminatie zou onderscheiden.

Informatie over dergelijke incidenten kan dan ook sneller beschikbaar worden gesteld aan collegakorpsen. Door het gebrek aan informatie en doordat er zelden een dader van dergelijke ‘snelle acties’ wordt aangehouden, ontbreekt broodnodige kennis over de mechanismes hierachter. Om de synagogebekladdingen in 2010 weer tot voorbeeld te nemen: waren dit individuele daders die onafhankelijk van elkaar in verschillende plaatsen op hetzelfde idee kwamen, apen zij elkaar na, communiceren zij met elkaar? Waren het dezelfde mensen die bijv. de moskee in Veenendaal bekladden? Is er een groepering die de potten rode verf klaar heeft staan? Op al dit soort vragen blijft het antwoord ontbreken zolang de daders niet worden opgespoord.

De registratie van aangiftes door de politie was in 2010 nog even gebrekkig als in voorgaande jaren. (Voor een uitleg hierover, klik Poldis.) In 2010 is een Kamermotie aangenomen die vraagt om registratie van discriminatiegronden en betere opsporingsmiddelen, maar uit de aanbiedingsbrief van de Poldis-rapportage over 2010 blijkt dat de verantwoordelijke minister niet van zins is die uit te voeren. Willens en wetens weigeren een goed beeld te verwerven van discriminatie zorgt dat ‘wegkijken’ blijft voorkomen.

3.3 Benoemen, opsporen en invloed beperken

Wanneer de politie onmiddellijk bij aangifte moet aangeven of het hier om discriminatie gaat en om welk soort, bevordert dit dat politie, de melder en diens omgeving de zaak serieus nemen en die niet afdoen als vandalisme of ‘een kwajongensstreek’. Er wordt dan een duidelijk signaal gegeven dat antisemitisme en andere vormen van discriminatie niet worden getolereerd. Dit kan helpen de ‘olievlekwerking’ van incidenten tegen te gaan. Hoe minder er vergoelijkend wordt gesproken over discriminatie, des te kleiner de kans dat de zo benoemde opvattingen ongemerkt binnendringen in het normale menselijke verkeer.

Dit geldt niet alleen voor antisemitisme. In een recent onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau¹ bleek dat hoewel Nederland internationaal gezien koploper is in de acceptatie van homoseksualiteit, 14 procent van de homoseksuele mannen en 5 procent van de homoseksuele vrouwen op hun werkplek te maken hebben met negatieve reacties. Meestal gaat het om afkeurende blikken, flauwe grappen of vervelende vragen. Vorig jaar kreeg ruim een kwart van de homoseksuele mannen en 14 procent van de lesbische vrouwen te maken met negatieve reacties wegens hun seksuele voorkeur. Dat is de keerzijde van de tolerantie die de theoretische acceptatie van anders zijn bevordert: diezelfde tolerantie maakt dat men pesterijen niet serieus neemt en vindt dat dit ‘moet kunnen’.

De maatschappij houdt niet van straf geven, wil niet ingrijpen bij ongewenst gedrag en kijkt daarom liever weg. Daarmee laat zij leden van gediscrimineerde groepen – Joden evenzeer als homo’s – vaak onbeschermd in de kou staan. “Niemand deed iets”, is een bij CIDI vaak gehoorde klacht. Naar onze mening is het dit

¹ <http://www.penoactueel.nl/nieuws/14-procent-homos-ondervindt-negatieve-reacties-op-werk-7452.html>

gebrek aan maatschappelijke bescherming dat het gevoel van onveiligheid vergroot, veel meer dan ‘de media-aandacht’ voor geweld, dat hiervan vaak de schuld krijgt. Als wij discriminatoir geweld willen bestrijden, zullen wij er wel aandacht aan moeten besteden en moet het bij de naam genoemd worden. Uit het onderzoek van het SCP bleek dat homoseksuelen in Nederland zich het afgelopen jaar onveiliger voelden dan het jaar ervoor: ruim een op de vijf homoseksuele mannen voelde zich in 2010 onveiliger, bij lesbiennes betrof het 13 procent. Dat komt vooral doordat de media meer aandacht besteden aan geweld tegen homo's dan voorheen, concludeerden de onderzoekers van het SCP: ‘Zelden wordt het grotere gevoel van onveiligheid veroorzaakt door eigen ervaringen.’ CIDI wijst erop dat hierbij onderscheid gemaakt moet worden tussen eigen ervaringen met geweld, en eigen ervaringen met het wegstijgen bij discriminatie. Dit laatste wakkert het gevoel van onveiligheid aan, ook bij de Joodse gemeenschap.

3.4 Positieve ontwikkelingen en struikelblokken

Duidelijke maatschappelijke signalen dat antisemitisme niet wordt getolereerd, zagen wij in 2010 bij de enige grootschalige antisemitische incidenten. Politie en justitie van Amsterdam en vooral Rotterdam reageerden goed en doortastend toen supporters van FC Utrecht en Feyenoord massaal antisemitische spreekkoren aanhieven. Hun optreden stak zeer gunstig af bij dat tijdens anti-Israëldemonstraties in 2009. In beide steden, vooral in Rotterdam, speelde de burgemeester een positieve rol. Een goed antidiscriminatiebeleid dat gedragen wordt door de gemeentes in de twee grote steden heeft hierin mogelijk ook een rol gespeeld. Daar tegenover stonden ook in 2010 echter gevallen waarin politie en of justitie traag en weinig actiebereid optraden. Een consistent antidiscriminatiebeleid kan niet afhankelijk zijn van het goed en krachtig optreden van eenlingen: hiervoor is beter inzicht nodig in wat er gaande is in de maatschappij.

Bij alle berichten over gestegen antisemitisme is het klimaat in Nederland nog steeds veel minder grimmig dan in andere Europese landen. Dit is zeker ook te danken aan de goede wil en grote inzet waarvan veel landelijke en plaatselijke politici in 2010 opnieuw blijk gaven.

De aanhoudende zorg en inzet van Tweede Kamerleden en –fracties was in 2010 zeer bemoedigend. Dat kon niet altijd gezegd worden van de star idealistische houding van sommige bewindslieden, bij wie op zich lovenswaardige idealen een realistische registratie en aanpak van discriminatie en vooral antisemitisme in de weg leken te staan. Als basis voor beleid waren de Poldis- en LBA-rapportages over 2010 nog steeds te gebrekkig. In juni 2010 bleek het zelfs voor een Kamerdebat niet mogelijk politiecijfers over antisemitisme in 2009 te produceren (zie Poldis). Ministers erkennen dit ruiterlijk, maar dat is niet genoeg. CIDI vindt het onbegrijpelijk dat men domweg in deze situatie berust en beleid blijft baseren op ondeugdelijke gegevens.

3.5 Obsessie met Holocaust centraal in antisemitische uitingen

De gegevens over 2010 maken eens te meer duidelijk dat antisemitisme in Nederland niet mag worden afgedaan als ‘import’. Goed beleid dient ook rekening te houden met de achtergronden van antisemitisme van eigen bodem. Een van de weinige gegevens hierover levert de analyse van antisemitische e-mails die CIDI de laatste jaren onderneemt. Een belangrijk resultaat in 2010 was, dat voor autochtoon Nederlandse haatmailers ook in dat jaar Holocaust ontkennen of bagatelliseren hét standaard ingrediënt bleef van een antisemitische e-mail. Veel e-mails hebben als voornaamste boodschap dat de Holocaust niet zo erg was, verzonnen, overdreven, maar vooral *eigen schuld* omdat ‘de Joden’ ook heus heel slecht zijn. Israelische acties worden aangegrepen als “bewijs” hiervan. Dit herinnert aan Henryk Broders waarschuwing over de Duitsers: “Zij zullen de Joden nooit vergeven voor Auschwitz”¹. Voor een discussie verwijzen wij naar [BIJLAGE IV: Holocaustontkenning, Jodenhaat en Israel 2010](#).

¹ Henryk M. Broder, Der ewige Antisemit. Ueber Sinn und Funktion eines beständigen Gefühls

4. Aanbevelingen

Politie en Justitie

- Voorstellen die maken dat opzettelijke belediging niet langer strafbaar is, maken onbedoeld de weg vrij voor een slechter leefklimaat van minderheden in dit land en zeker van ook Joden, en dienen te worden verworpen.
- Dit jaar is gebleken dat het bagatelliseren en ontkennen van de Holocaust een groot aandeel vormt in de antisemitische incidenten en dat dit geen ongrijpbaar verschijnsel is dat van buitenaf wordt geïmporteerd of waar min in moet berusten. Het verdient aanbeveling om hier expliciet een duidelijke norm te stellen dat de Nederlandse samenleving dat niet wenst, juist om dit soort genocides in de toekomst te voorkomen. In dat verband verdient de initiatiefweg van de Christen Unie om het ontkennen en bagatelliseren van genocides strafbaar te stellen steun van de Tweede Kamer.
- Spreekkoren als Hamas enz., leggen een haatverwekkend verband tussen Joden en het Midden-Oosten en moeten actief worden bestreden door Justitie, voetbalclubs en andere instanties.
- Bij vergelijkbare acties tegen gebouwen (bekladding/vandalisme tegen synagoges, moskeeën) in eenzelfde periode, ook als die in verschillende plaatsen worden uitgevoerd, is het opsporen en nagaan van motieven van en eventuele communicatie/verbanden tussen daders van extra belang. In tijden waarin dergelijke acties te verwachten zijn, dienen gerichte opsporingsmethodes te worden ingezet zoals *undercover* agenten en cameratoezicht.
- Hoewel niet elke aangifte kan leiden tot vervolging, moet er iets gedaan worden aan de talloze gaten in het traject van aangifte bij politie, via het instellen van een opsporingsonderzoek, het voor de rechter brengen door het Openbaar Ministerie en een eventuele veroordeling. Door de vele lacunes is er geen zicht op effectiviteit en tempo van de justitiële aanpak van discriminatie

Internet

- De verspreiding van (alle soorten) racistische haat via lezersreacties moet actief worden tegengegaan door het patrouilleren van de politie op het internet.
- Verantwoordelijke internetgebruikers op interactieve nieuwssites moeten zelf met een eenvoudige druk op de knop de sitebeheerder om verwijdering kunnen vragen van racistische of haatzaaiende reacties. Alle interactieve websites die lezersreacties toestaan, zouden zo'n knop moeten hebben.
- Het moet eindelijk mogelijk worden websites aan te pakken waar de eigenaar zelf racistische en haatverwekkende inhoud op plaatst (zoals Radio Islam en Stormfront), ook als die in het buitenland worden gehost, bijvoorbeeld door uploaders aan te pakken en via diplomatiek overleg.
- Justitie dient de mogelijkheden te onderzoeken voor actie in EU-verband, bijvoorbeeld door aansluiting bij het Duitse initiatief om in de VS aan te dringen op het verwijderen van nazisymbolen en ander verboden materiaal met een beroep op in de VS geldende regels tegen het opwekken van haat.
- Moderatoren moeten meer gespist zijn op het herkennen en verwijderen van Holocaustontkenning.

Dialog

- Dialoogprogramma's die zich richten op het tegengaan van antisemitisme en andere vormen van uitsluiting mogen zich niet beperken tot bijv. islamitische en joodse doelgroepen en ook niet tot jongeren. In het bijzonder onder ogenschijnlijk *mainstream* oudere autochtonen zijn (ook) daders te vinden. Voor deze groep verdienen interessante projecten over de geschiedenis van WO2 in hun eigen omgeving aanbeveling, die hen kunnen helpen met onverwerkte schuld- en haatgevoelens.

Educatie

- Holocausteducatie op scholen is van groeiend belang. Daaraan moet meer en vooral anders aandacht worden besteed. Holocaustherdenking en -educatie moeten niet langer eenzijdig de overeenkomsten

benadrukken tussen de Holocaust en ‘andere erge dingen’ in de wereld van nu. Het moet duidelijk zijn dat genocide fundamenteel anders is dan een politiek conflict waarbij slachtoffers vallen, hoe erg men dat ook vindt. Holocausteducatie mag in geen geval trachten leerlingen een schuldgevoel aan te praten.

- De steeds verder ‘algemeniserende’ wijze waarop 4 mei wordt herdacht werkt Holocaustvergelijkingen in de hand en moet in dit licht opnieuw worden bezien.
- Om antisemitisme en andere vormen van racisme tegen te gaan zou het wenselijk zijn op veel grotere schaal projecten te ondernemen die mensen van alle leeftijden (inclusief autochtonen) bewust maken van hun eigen vooroordelen en die erop gericht zijn uitsluitingmechanismen te signaleren en bestrijden. Zulke projecten moeten bevorderen dat mensen elkaar behandelen als mens en niet als vertegenwoordiger van een groep, en moeten het besef aankweken dat niemand passief ‘omstander’ kan blijven bij gedrag dat schadelijk is voor de maatschappij. Deze projecten mogen in geen geval trachten de deelnemers een schuldgevoel aan te praten en moeten eventueel bestaande schuldgevoelens bespreekbaar maken.
- Een grondige evaluatie van leermiddelen en methoden die worden gebruikt in vakken als Burgerschap en Wereldoriëntatie lijkt op zijn plaats. Ook bij sociaal-culturele activiteiten en inburgeringactiviteiten zou meer aandacht besteed moeten worden aan het vormen van een positieve identiteit, die niet alleen maar op religie stoelt. (Zie bijvoorbeeld de klacht van niet-religieuze immigranten binnen de PvdA: “Je wordt hier geïslamiseerd waar je bij staat”.)

Bijlagen

BIJLAGE I: Definitie en uitgangspunten antisemitisme

Definitie

De registratie van antisemitisme is complex. De zwaarte van de incidenten lopen sterk uiteen en de definitie van antisemitisme is niet voor een ieder gelijk. CIDI hanteert de volgende definitie van het begrip antisemitisme:

Het anders behandelen van Joden als persoon of als groep dan andere mensen of bevolkingsgroepen, in het bijzonder het zich vijandig opstellen ten opzichte van Joden op grond van vooroordelen.

Antisemitisme bestaat ook daar waar geen Joden zijn, daar waar zich geen Joden aandienen om haatgevoelens tegen te uiten. Zo wordt het woord 'Jood' gebruikt als scheldwoord. Joods zijn is iets negatiefs, iets wat fout, slecht of verachtelijk is. Ook dit is antisemitisme, ondanks dat er waarschijnlijk geen Jood direct bij betrokken is.

Uitgangspunten

Deze rapportage heeft de volgende uitgangspunten:

- Er wordt onderscheid gemaakt tussen ernstige en overige incidenten. Onder ernstig wordt verstaan: fysiek geweld, bedreiging met geweld en schending van monumenten en synagogen.
- Interpretatieverschillen over incidenten zijn mogelijk. Zo kan het een vraag zijn of iemand in een ruzie werkelijk antisemitisch wordt bejegend, of dat het slachtoffer de ruzie als antisemitisch interpreteert. CIDI verkiest in geval van twijfel voor niet opnemen, boven oneigenlijke discussies over het karakter van een opmerking.
- Regelmatige scheldpartijen tegen één en dezelfde persoon worden als één incident geteld. Dat geldt ook voor meerdere telefoontjes naar één en dezelfde persoon of instantie.
- Antisemitische uitlatingen gedaan op het internet worden niet opgenomen in de tellingen, omdat deze registratie door het Meldpunt Discriminatie Internet wordt gedaan.
- Bekladdingen worden alleen opgenomen, wanneer deze gecombineerd zijn met anti-Joodse uitlatingen of op Joodse gebouwen. Dit betekent dat hakenkruizen op viaducten, tunnels, e.d. niet worden geregistreerd.
- Het uitbrengen van de Hitlergroet wordt alleen geteld wanneer deze in de richting van een Joodse persoon of instelling of tijdens dodenherdenking of Bevrijdingsdag wordt gebracht
- Met een als Jood herkenbaar persoon worden personen bedoeld die een keppel dragen of anderszins door hun kleding als Jood herkenbaar zijn.
- Uitlatingen die anti-Israël zijn, hoe virulent ook, worden niet opgenomen. Beschuldigingen dat Israël mensenrechten schendt, de Palestijnen onderdrukt of oorlogsmisdaden pleegt, beschouwen wij als politieke uitingen. De grens wordt overschreden wanneer een directe verwijzing wordt gedaan naar het nazisme. Concreet: de uitlating 'Netanyahu moordenaar' wordt niet opgenomen, 'Adolf Netanyahu' wel. Op het moment dat het gehele Joodse volk verantwoordelijk wordt gehouden voor wat andere Joden of voor wat

Israel doet, beschouwen wij echter wel als antisemitisme. CIDI hanteert de – enigszins gewijzigde – door Peter Pulzer (Oxford University) onderstaande ontworpen toets.

Wanneer één of meerdere van onderstaande vragen met ja beantwoord worden, dan komt de persoon die de uitlating heeft gedaan in de gevarezone en wordt de scheidslijn tussen anti-Israël gedrag en antisemitisme al snel overschreden.

Heeft de betrokken persoon die de uitlating deed:

- Niet alleen specifieke individuen of organisaties in Israël bekritiseerd, maar ook anonieme collectieven, zoals de Joodse lobby, de Joodse gemeenschap of de Joodse stem?
- De economische positie van Joden, betrokkenheid van Joden bij media of één van de andere zogenaamde Joodse eigenschappen benadrukt of overdreven?
- De Israëlische regering vergeleken met nazisme en het optreden van het Israëlische leger met de SS, Holocaust of genocide?
- Om boycots en sancties gevraagd die alleen tegen Israël gericht zijn, terwijl hij dat nog nooit heeft gedaan bij andere ernstige zaken in deze wereld?

Als het om beeldmateriaal gaat, dan luidt de aanvullende vraag:

Heeft de kunstenaar/tv-maker:

- De davidster gebruikt om Israël's militaire apparaat te identificeren?
- Met een keppeltje Israëlische politici aangeduid?
- Swastika's gebruikt om de Israël's of zionisten te identificeren?
- Israël's of zionisten geportretteerd op een voor Joden karikaturale wijze?

Bij het analyseren van de e-mails is dit als volgt vertaald:

Joden/Israël's/Israël worden omschreven als nazi's/met nazi-terminologie/symbolen

Joden/Israël's enz zijn duivels/de bron van alle/allerlei kwaad/het kwaad zelf

Joden/Israël's enz zijn uit op geld/rijk enz.: clichés over Joden en geld

E-mailer zegt nu wel allerlei lelijks over Joden/Israël's enz, maar zijn ouders/familie hebben Joden geholpen, resp. zelf veel geleden, resp. e-mailer was altijd een vriend van Joden/Israël's enz

Wat Joden/Israël's enz doen is vergelijkbaar met/erger dan de Holocaust

Joden/Israël's enz hadden allemaal dood ontmoeten/ zijn volkomen terecht vermoord / moeten alsnog allemaal dood / eigen schuld

Joden/Israël's enz. moeten beter zijn dan anderen (maar zijn slechter) / hadden iets geleerd moeten hebben / hebben niets geleerd of juist slechts geleerd vanwege vervolging algemeen/Holocaust

Joden/Israël's enz streven naar wereldheerschappij / hebben de wereld/VS/Europa/media enz. in hun macht

BIJLAGE II: De incidenten in cijfers en tabellen

Tabel 1: Aantal incidenten naar soort, per invloedssfeer¹²

'Real Life' uitingen	2007	2008	2009	2010
Geweld	1	2	4	4
Bedreiging	2	3	6	1
Vernieling Joodse doelen	2	0	6	2
FBekladding Joodse doelen	4	2	3	5
Overige Vernielingen/Bekladdingen	12	7	16	10
Schelden	8	17	20	9
Telefoon	2	2	6	3
Totaal	31	33	61	34

Schriftelijke uitingen	2007	2008	2009	2010
Brief fax flyer sticker	9	8	10	7
E-mails	4	30	50	47
Totaal	13	38	60	54

Omgeving	2007	2008	2009	2010
Buren/buurt	3	3	9	10
School	6	8	9	7
Werk	4	5	1	6
Totaal	13	16	19	23

Maatschappelijk domein	2007	2008	2009	2010
Sport/overige koren	7	6	8	3
Media	4	7	7	7
Demo's	2	0	7	0
Extreemrechts	8	5		
Boeken ed.	2	2	2	3
Muziek	1	0	0	0
Totaal	24	20	24	13

¹ Niet bij enige invloedssfeer geteld: Overig, 1 incident 2008, 3 in 2009

² Niet opgenomen in 2009 en 2010: gegevens Poldis en LBA

Tabel 2: E-mails: Antisemitische elementen

Inhoudselement	2007	2008	Gaza ¹	2010
 Joden enz.= nazi's	2	11	19	21
 Joden enz.= demonisch	1	7	18	15
 Joden-geld stereotypen	0	1	4	4
 Sjoa bagatel	0	7	20	13
 Dood verdiend	2	15	23	11
 Joden moeten beter zijn	0	3	12	7
 Complottheorieën	1	5	6	8
TOTAAL aantal elementen	6	49	102	79
Aantal e-mails	4	30	48	47
Gemiddelde per e-mail	1,5	1,6	2,1	1,7

¹ Omdat tijdens de Gazaperiode (slechts 1 maand!) vrijwel evenveel e-mails zijn geteld als in heel 2009, is dat jaar niet opnieuw geanalyseerd

BIJLAGE III: CIDI-onderzoek naar emigratiegedrag

DE TOEKOMST VAN BEWUSTE JODEN IN NEDERLAND

Een onderzoek naar emigratiegedrag

Oud-VVD voorman Frits Bolkestein heeft met zijn opmerkingen over antisemitisme in het nieuwe boek van Manfred Gerstenfeld *Het Verval* een flinke steen in de vijver gegooid. Mede daardoor zal op 2 februari de Tweede Kamer voor de tweede keer in korte tijd een plenair debat houden over het antisemitisme en mogelijke maatregelen ertegen.

Die maatregelen zijn hard nodig, zowel op educatief gebied als op het vlak van opsporing en vervolging. Antisemitisme is in onze samenleving een steeds groter probleem geworden. Vooral voor orthodoxe Joden die vaak op straat uitgejouwd en bespuugd worden.

Is het te laat om deze wantoestand aan te pakken, zoals Bolkestein welgemeend maar pessimistisch gesuggereerd heeft? Is er nog toekomst voor bewuste Joden in Nederland, of zijn ze al aan het vertrekken?

Niet te laat

Naar aanleiding van het 'reisadvies' dat Bolkestein aan bewuste Joden gaf, heeft CIDI onderzoek ingesteld naar het aantal Nederlandse Joden dat de afgelopen 10 jaar naar Israel is geëmigreerd. Die gegevens werden vergeleken met de emigratie van andere Europese Joden naar Israel. Dit geeft natuurlijk niet het volledige beeld, omdat Joden ook naar andere landen zijn vertrokken, maar biedt wel genoeg inzicht om er enige conclusies uit te kunnen trekken. De belangrijkste is dat antisemitisme voor de Joodse gemeenschap een reëel probleem vormt, maar dat het niet te laat is om er wat aan te doen.

Gestegen

Parallel aan de groei van het antisemitisme is de Joodse emigratie naar Israel in de laatste 10 jaar, niet alleen in Nederland met zijn ca 50.000 Joden, maar ook in de rest van Europa, opvallend gestegen. En dat geldt zeker voor orthodoxe Joden. Tegelijkertijd blijkt dat de Joodse emigratie naar Israel vanuit Nederland significant lager ligt dan bij onze buurstaten. Daaruit kan zou men kunnen afleiden dat, als de Nederlandse samenleving zich inspant, het tij, meer dan bij onze burens, nog gekeerd kan worden.

400 orthodoxe Joden

Het CIDI onderzoek laat zien dat in de laatste 15 jaar ongeveer 400 orthodoxe Joden uit Nederland naar Israel zijn vertrokken. Dat is ca 20% van de totale orthodox Joodse gemeenschap. Het aandeel van de orthodoxen binnen het Nederlandse Jodendom is nu nog 3%, een groep van 1500 mensen. Toch maken ze maar liefst 40% uit van de 1061 Nederlanders die op basis van de Wet op de Terugkeer sinds 1995 naar Israel zijn vertrokken. In het laatste decennium zijn gemiddeld 54 Joden per jaar naar Israel geëmigreerd. Het aantal Joden dat vertrok, was in het tweede deel van het decennium hoger dan in het eerste deel: van gemiddeld 47 personen per jaar in de periode 2000-2005 tot 61 personen in de periode 2005-2009.

Buurstaten

Bovenstaande cijfers laten zien dat gemiddeld slechts 0,11% van de Nederlandse joden op aliya gaat. Voor de buurstaten is dit cijfer veel hoger. Voor België met een iets kleinere joodse gemeenschap is het percentage 0,28%, oftewel gemiddeld 114 personen per jaar.

Deze gegevens zijn afkomstig van het Ministerie van Absorptie in Israel, de Irgun Oleh Holland (Nederlandse immigranten organisatie) en het Joods Agentschap. De cijfers van het Nederlandse CBS waren

niet bruikbaar, ondermeer omdat daar geen onderscheid wordt gemaakt in de emigratie naar Israël en de Palestijnse gebieden.

In Frankrijk is een emigratiepercentage van 0,43 % per jaar. In Groot-Brittannië is dat 0,31% en in Zwitserland en Italië respectievelijk 0,36% en 0,32%.

Stijging antisemitisme

Al deze landen, inclusief Nederland, laten een toename van antisemitisme zien en in alle landen, met uitzondering van Zwitserland, is de emigratie van Joden naar Israël in de laatste 10 jaar gestegen. Overigens wordt niet alle emigratie veroorzaakt door antisemitisme. Familie en fiscale redenen kunnen daar ook toe bijdragen. Maar als je deze Europese cijfers vergelijkt met die van de VS, waar de ADL afgelopen jaar een daling van 10% aan antisemitische incidenten constateerde, zie je opvallende verschillen. Slechts 0,04 % van de Joodse bevolking van de VS emigreert jaarlijks naar Israël: een gemiddelde van 2.613 per jaar op een gemeenschap van ca 6 miljoen mensen.

Deze statistieken laten zien dat sommige Europese Joden dezelfde sombere conclusies trekken als Frits Bolkestein. Maar ze tonen ook aan dat meer dan in andere Europese landen de Nederlandse Joden vertrouwen blijven hebben in hun toekomst hier en in het vermogen het antisemitisme de baas te blijven.

Geen fatalisme

Om dit vertrouwen in de Nederlandse samenleving te rechtvaardigen, moeten burgers en vooral politici zich niet overgeven aan fatalisme, dat gemakkelijk kan eindigen in een *self-fulfilling prophecy*. Meer dan ooit moeten politiek en samenleving hard ageren tegen racistisch geweld en discriminatie tegen alle minderheden, Joden en anderen, terugdringen.

Respect en tolerantie moeten terugkeren in ons land.

Den Haag, 27 december 2010

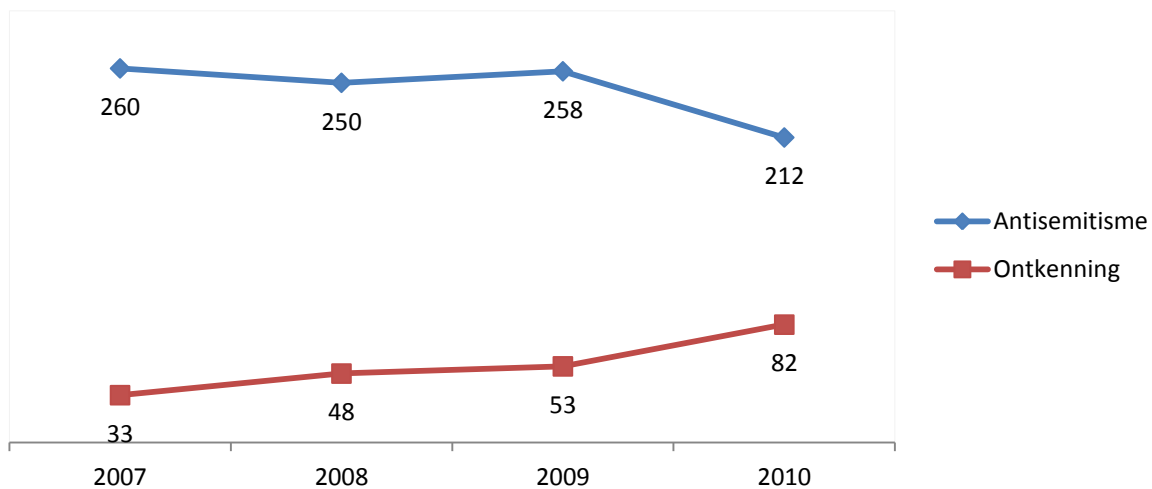
BIJLAGE IV: Holocaustontkenning, Jodenhaat en Israel 2010

*“Dus, Ahmed en Salim, wat moet je doen als je een Israelisch filmpje ziet op YouTube?”
“Héél laag waarden en de Holocaust ontkennen!”*

Holocaust ontkennen of bagatelliseren was tijdens de Gaza-actie in 2009 hét standaard ingrediënt van antisemitische uitingen in Nederland. In 2010 bleek dat het hier, anders dan misschien gehoopt, niet om een tijdelijk verschijnsel ging: Holocaustontkenning in antisemitische uitingen is voorlopig *here to stay* en dit is een tamelijk recente ontwikkeling.

In e-mails uit 2010 werd dit nog steeds 13 keer gedaan; wel minder dan tijdens de Gazaperiode (20), maar nog steeds veel meer dan in 2008 (7) en 2007, toen dit geen enkele maal gedaan werd. Vergelijkingen tussen Israël/Joden/Israëli's enz. en nazi's kwamen in 2010 zelfs vaker voor (21) dan tijdens de Gazaperiode (19). Minder, maar nog te vaak werd gezegd dat de Holocaust 'volkomen terecht' was, 'afgemaakt' had moeten worden, of alsnog moet worden afgemaakt omdat 'alle Joden dood moeten'. En dat de Holocaust en antisemitisme 'eigen schuld' zijn omdat Joden 'niet beter verdienen'. Al deze uitspraken bagatelliseren de Holocaust of praten die achteraf goed.

Hoewel 2010 in het Midden-Oosten een veel rustiger jaar was, is in de antisemitische mails van 2010 holocaustontkenning en -goedpraten nog steeds aan de orde van de dag (zie 1.5 Opvattingen in haatmails over Joden). Ook voor internet laat de rapportage van het MDI een stijging zien: zelfs in 2010, toen het aantal door MDI strafbaar geachte uitingen daalde, steeg de ontkenning.

Het zwart humoristische citaat hierboven komt uit de politiek incorrecte Israelische Southpark-clone *Ahmed en Salim*, waarin een moslimvader zijn tienerzoons tracht op te voeden tot 'goede terroristen'. Maar de daders van deze vorm van antisemitisme mogen zeker niet alleen gezocht worden onder moslims. Hoewel bij veel antisemitische incidenten weinig te zeggen valt over de daders, zijn er aanwijzingen dat ook veel autochtone Nederlanders e-mails verstuurden met de hier genoemde antisemitische elementen. Sterker: ***haatmailers die laten merken of zeggen dat zij autochtoon zijn, verwijzen bijna zonder uitzondering naar de Holocaust.*** Dat zijn echt niet allemaal neonazi's; slechts weinig afzenders bedienen zich daarnaast van typisch extreemrechtse symboliek.

Het zal duidelijk zijn dat Holocaustontkenning een sleutelement is in het antisemitisme van nu, zowel bij pieken met als *trigger* conflicten in het Midden-Oosten, als bij het 'antisemitisme van eigen grond' in rustiger jaren. Om dit aan te pakken is meer inzicht nodig in de verschillende dadergroepen en hun motieven.

Naarmate de Holocaust langer geleden is, verwordt hij voor latere generaties steeds meer tot een vaag symbool van “iets heel ergs”. **Dit wordt in de hand gewerkt als Holocausteducatie, in een poging ‘aan te sluiten bij de leefwereld’ van jongeren, zich eenzijdig concentreert op de overeenkomsten tussen de Holocaust en ‘andere erge dingen’.**

Als de Holocaust vaagweg wordt gezien als ‘iets ergs’, dienen we er rekening mee te houden dat mensen die Joden haten ‘andere erge dingen’ **veel erger vinden** dan het feit dat er zes miljoen Joden zijn vermoord. Zij zijn ook eerder bereid te geloven dat het allemaal zo erg niet was. Of dat de Holocaust een verzinsel is waarmee ‘de Joden’ het oprichten van de staat Israël hebben afgedwongen of Nederlanders ‘een schuldgevoel willen aanpraten om ze te controleren’.

Het gelijkstellen van Israelische acties aan de Holocaust, of zelfs zeggen dat de Holocaust minder erg is dan Israelische acties, is nooit eerder zo massaal in Nederland gepropageerd als tijdens de Gazaperiode. Dit gebeurde door op grote schaal via internet en e-mail verspreide fotomontages, maar meer nog door de specifiek op Nederland gerichte, Nederlandstalige pamfletten die zijn verspreid. Bepaalde taalfouten in de tekst achterop het pamflet leken te wijzen op niet-Nederlandstalige opstellers. **Gezien de grote schaal van de verspreiding ging het hier misschien eerder om een organisatie, dan om een of een paar individuen. Er was ook nogal wat geld in gestoken.** Juist omdat dit geen spontane actie van een enkeling leek, is het van belang te weten wie hiervoor verantwoordelijk waren. Betere opsporing, waarna de daders gehoord kunnen worden, is in zo’n geval essentieel. CIDI heeft de politie in Rotterdam om opsporing verzocht, maar dit heeft geen resultaat opgeleverd.

Hoe tragisch de omstandigheden van sommige Palestijnen in Gaza en de Westbank ook zijn, wie dit gelijk schakelt aan de doelbewuste volkerenmoord op 600000 mannen, vrouwen en kinderen bagatelliseert de Holocaust. **Er was in Gaza en de Westbank geen systematische volkerenmoord op Palestijnen, er zijn geen vernietigingskampen en gaskamers.** Anders dan in Gaza werden vanuit de getto’s geen raketten op de burens afgevuurd, anders dan Gaza waren getto’s plaatsen waar Joden werden opgesloten ter voorbereiding van hun vernietiging.

Dat zijn historische feiten, maar **het gaat hier niet om een historisch debat.** De middeleeuwse beschuldiging dat de Joden de bronnen vergiftigden was geen debat over de kwaliteit van het drinkwater; het was een laster, die het idee verspreidde dat Joden samenzworen om niet-Joden kwaad te doen. Ook Sjoa-ontkenning is geen geschiedkundig debat, maar een laster. Dit gaat niet over de Holocaust. Het gaat over Joden, en beschuldigt Joden ervan de Holocaust te hebben verzonnen als deel van een samenzwering om niet-Joden kwaad te doen.

Het gelijk stellen van Israelisch optreden tegen Palestijnen met het optreden van nazi’s tegen de Joden is het nieuwe, venijnige zusje van de holocaustontkenning. Dat dit uiterst kwetsend is voor Nederlandse Joden – bijna allemaal nakomelingen van slachtoffers van de nazi’s – lijken degenen die deze vergelijking maken juist ‘verdiende loon’ te vinden. **Deze kwaadaardige vergelijking heeft maar één doel: het idee verspreiden dat Israel en de Joden – want onderscheid daartussen wordt niet gemaakt – slecht zijn, net zo slecht als Nazi-Duitsland.** In 2010, dat verder bijna in alles een daling liet zien, werd dit zelfs vaker gezegd dan in tijdens ‘Gaza’. Uitspraken dat Joden enz. ‘het kwaad’ zijn (15), daalden in 2010 nauwelijks. Ook dit is een nieuw verschijnsel; het werd in 2007 1 maal gedaan, in 2008 7 keer, en sprong tijdens ‘Gaza’ plotseling omhoog (18 keer).

Politiek gemotiveerde daders

De kwaadaardige vergelijking tussen Joden/Israeli’s en nazi’s **ontkent op morele gronden niet alleen Israel, maar vaak het hele Joodse volk het recht om te bestaan.** Om die reden zijn mensen die voorstander zijn van een Palestijnse staat, **niet naast maar in plaats van Israel,** graag bereid deze vergelijking voor waar aan te nemen en te propageren.

Oudere Nederlandse daders: onverwerkt oorlogsverleden

Voor sommige Nederlanders die weinig betrokken zijn bij het Midden-Oosten is deze vergelijking om andere redenen aantrekkelijk. Zij wordt gebruikt als excuus om nu eindelijk anti-Joodse gevoelens te uiten die vroeger niet mochten - vooral niet in Nederland, vanwege het Nederlandse oorlogsverleden. Zij wordt gebruikt om Joden de schuld te geven van alles wat hen is en wordt aangedaan om zo eigen schuldgevoelens te verlichten. Zelfs het feit dat er antisemitisme bestaat wordt soms aangevoerd als bewijs dat Joden slecht zijn. **Zo wordt 2000 jaar wereldwijd antisemitisme met terugwerkende kracht verklaard en goedgepraat met de acties van een land nu, die als 'bewijs' moeten gelden van de hardnekkige Joodse slechtheid.**

Meelopers

De twee hierboven aangeduide groepen propageren de haat opwekkende Holocaust- en nazivergelijking actief, omdat zij daar een belang bij hebben. Deze groepen zijn echter relatief klein. Hun omvang staat in geen verhouding tot de schade die zij weten aan te richten. Zij kunnen dat alleen omdat hun opvattingen onvoldoende worden bestreden en omdat zij een gewillig oor vinden onder meelopers, die hun propaganda gemakkelijk accepteren als 'iets wat een mens die met zijn tijd meegaat nu eenmaal hoort te zeggen.' Meelopers willen er graag bijhoren, en een van de middelen waarmee zij dat proberen te bereiken is het uitsluiten van andere groepen. **Het accepteren van dit gedrag is niet alleen slecht voor Joden en andere groepen die worden uitgesloten, maar voor de maatschappij als geheel.**

Wie deze vorm van antisemitisme wil aanpakken, zal de kleine groep propagandisten ervan moeten aanpakken – en dan vooral de iconen, waar justitie nu juist voor terug lijkt te schrikken – en duidelijk moeten maken dat **dergelijke uitingen niet iets zijn 'dat je nu eenmaal hoort te zeggen' maar ordinaire strafbare uitingen die niet worden geaccepteerd.**

We balanceren in Nederland, en niet alleen hier, op de rand van een situatie waarin antisemitisme, het haten van Joden waar en wanneer ook ter wereld, wordt gezien als *rechtvaardig protest* tegen de Israelische politiek jegens de Palestijnen.

Misschien hebben wij die grens al overschreden. Sommige haatmailers waren zo overtuigd van hun eigen heilige rechtvaardigheid, dat zij gewoon hun naam en adres meestuurd met hun antisemitische uiting. Ook meer bekende persoonlijkheden ventileren rustig rabiate opvattingen in het openbaar en zijn zelfs verontwaardigd als zij hierop worden aangesproken. Maar nog steeds beseft een meerderheid dat de Holocaust en het bestaan van antisemitisme niet 'eigen schuld' van de Joden zijn. Het is hoog tijd om het tij te keren.